

Stanislav Stratiev
Lampaanvillatakki

Stanislav Stratiev
Lampaanvillatakki

Bulgarian kielestä suomentanut työryhmä:
Paula Nousiainen, Ulla Horstia, Leo Bessonoff,
Riitta Koivisto, Irma Timonen, Kirsti Siraste

HENKILÖT:

IVAN ANTONOV

PARTURI

PARTURIMESTARI

EVGENI

JORI

KERITSIJÄ

DIKO

VIRKAILIJA

ROIKKUJA

ROIKKUJAN VAIMO

MAALAISMIES

TOIMISTOPÄÄLLIKKÖ

DEJANOVA

PERHEENEMÄNTÄ

ROIKKUJAN POIKA

LÄÄKÄRI

2 HOITAJAA (toisella ei ole repliikkejä)

56-VUOTIAS IVANOV

INÄYTÖS

1. kohta

Parturissa. Ivan Antonov odottelee vuoroaan ”rispannut” villatakki yllään, lukee lehteä. Parturimestari ajaa omaa partaansa laitimmaisessa tuolissa tai järjestelee tavaroita. Parturi tulee takahuoneesta.

PARTURI: Seuraava, olkaa hyvä. (Ivan istuu tuoliin.) Mitä herralle saa olla?

IVAN: Ajetaan.

PARTURI: Ajetaan. Selvä on. (Touhuaa, puistelee pyyheliinaa.)

IVAN: Tarkkaan. Ettei jää karvoja.

PARTURI: Olkaa huolelta, ei jää karvan karvaa. (Alkaa tuijottaa Ivanin leukaa.)
Mutta teidän partannehan on jo ajettu!

IVAN (ilmeisen vaivautuneena): Ei olekaan kysymys minusta. Toin villatakkini ajettavaksi.

PARTURI: Tä?

IVAN (vaivautuneena): Toin sillatakkini ajettavaksi.

PARTURI: Villatakin ajettavaksi? Ja vielä tarkkaan?

IVAN: Niin, ettei siihen jää nöyhtää.

PARTURI: Selvä on. Tuleeko hierontaa? Kävisikö pehmenys? Vai laitetaanko minivague?

IVAN: Ei, ajetaan pelkästään.

PARTURI: Niinkö? Ette halua vahvistavaa öljyhoitoa?

IVAN: Sitä nyt kaikkein vähiten!

PARTURI (miltei huutaa): Te kouluja käyneet olette helkkarin vaatimattomia!
Ajetaan pelkästään! Mikä oikeus teillä salkkuherroilla on halveerata tavallista parturia? Panette parturoimaan villatakin, sillehän nauraa koko kaupunki!

IVAN (vaivautuneena): Saisinko minä selittää...

PARTURI: Te pelleilette ihmisten kustannuksella! Koska olette yliälykäs ja luette kaiken maailman lehtiä! Ja me parturit parturoidaan...

IVAN: Miksi te suututte? Minä pyysin vain ajamaan villatakkini, en muuta. En ymmärrä, mikä siinä voi olla loukkaavaa. Jos osaisin ajaa sen itse, en olisi tullut tänne. Mutta kun tämä on ensimmäinen kerta...

PARTURI (äkkiä myötämielisesti): Ymmärrän, ymmärrän, Hetkinen vain, minä tulen aivan heti. (Menee parturimestarin luo laitimmaisen tuolin ääreen ja nykii häntä sivuun.)

PARTURI: Hullu!

PARTURIMESTARI: Kuka? Missä?

PARTURI (viittaa päällään): Minun tuolissani.

PARTURIMESTARI (vilkuilee Ivan Antonoviin päin): Älä...

PARTURI: Varmaan karannut. Haluaa että ajan hänen villatakkinsa.

PARTURIMESTARI: Älä valehtele!

PARTURI: Hullu mikä hullu! Luki lehteäkin alassuin.

PARTURIMESTARI: Älä hemmetissä!

PARTURI: Miksi tuollaiset tyypit sattuvat aina minulle?

PARTURIMESTARI: Hajoittaa vielä liikkeen ja me saamme maksaa viulut. Mikset aja hänen takkiaan?

PARTURI: Kaheli, ajaisin takin! Kuka ties millaisen kohtauksen hullu voi saada!

PARTURIMESTARI: Korjasitko sinä partaveitset pois?

PARTURI (hätkähtää): En.

PARTURIMESTARI: Jos tyyppi saa ne hyppysiinsä... Sinun on hoidettava hänet ulos.

PARTURI: Miksi minun? Sinähän olet parturimestari!

PARTURIMESTARI: Hän istuu sinun tuolissasi.

PARTURI: Parturimestari vastaa kaikista tuoleista!

PARTURIMESTARI: Rauhoitu, hyvä virkaveli, ei hätä ole tämän näköinen. Ainahan sinä yhdestä hullusta selviät.

PARTURI: En minä muuten... mutta kun lapset ovat vielä pieniä... Ettei heistä tulisi isättömiä raukkoja...

PARTURIMESTARI: Ala mennä, äläkä puhu soopaa. Toimi rauhallisesti, mies voi olla kesyä sorttia.

PARTURI: Minä en mene minnekään.

PARTURIMESTARI: Hyvä on, mennään molemmat. Tuli mitä tuli. (Menevät Ivanin luo.)

PARTURIMESTARI: Hyvää päivää.

PARTURI (Juudaksen äänellä): Tässä on parturimestari.

PARTURIMESTARI: Olemme kaikki tasavertaisia, niin sanotaan perustuslaissakin. Tasavertaisia ollaan.

PARTURI: Hyvä sitä nyt on toitottaa.

PARTURIMESTARI (Ivanille): Kuulkaa, yhdeksikössä parturoidaan kaikenlaisia takkeja, kahden korttelin päässä... Se on erikoisliike, siellä tehdään ihmeitä. Kehotan teitä menemään sinne. Ette varmasti kadu.

IVAN: Miksi yhdeksikköön kun minä kerran istun tässä...? (Nousee.)

PARTURIMESTARI: Katsos veikkoseni, me tiedämme, mikä olet miehiäsi.

IVAN: Miten niin, mikä?

PARTURIMESTARI: Kyllä me tiedämme. Ei ole helppoa sinullakaan, veli hyvä. Ala painua ettei tarvitse soittaa noutajia.

PARTURI: Emme me soita minnekään, älä hermostu.

IVAN: Mistä on kysymys?

PARTURIMESTARI: Meitä on niin moneksi... Jos joku tuntee sinut, joudut takaisin sinne... Elämä on yhtä hullunmyllyä täälläkin, mutta siellä se vasta...

IVAN: Hei, mitä te nyt? Minähän haluan vain ajattaa villatakkiini.

PARTURIMESTARI (tarttuu Ivaniin): Kulje syrjäkatuja, älä pyöri keskustassa, tai sinut napataan. Näyttele hullua, kyllä sinä tiedät miten...

PARTURI: Hullua? Normaaliahan hänen on näyteltävä! Samanlainen ruudinkeksijä neuvomassa, varsinainen pomo!

2. kohta

Ivan Antonov, Evgeni ja Jori seisovat esiripun edessä, Ivan kertoo tapahtumista parturissa.

EVGENI: Miksi se parturimestari käski sinun näytellä hullua?

JORI: Vai näytellä, Ivan on hullu, vei villatakin parturiin!

EVGENI: Hyvä ettet ole jo säilössä!

IVAN: Että te jaksatte vinoilla minun villatakistani ja sen karvoista! En minä niitä kasvattanut, eivät ne ole minun päästäni peräisin! Joku älypää muuten kysyi minulta: montako siiliä menee tuollaiseen takkiin? Minä olen kurkkuani myöten täynnä! Takissani on pari haituvaa, mutta kun kaupassa ei ollut muita, tämä oli viimeinen. Eikä parturointi ollut minun keksintöäni vaan Jorin. Ja nyt hän vain naljailee. Yritin leikata nöyhtää saksilla, mutta en saanut tasaista jälkeä. Silloin Jori neuvoi, että menisin parturiin ajattamaan karvat koneella. Ja nyt hän sanoo, että olin heti valmis!

EVGENI: Älä kuuntele Joria, juttu on hyvin yksinkertainen. Maalla keritään paraikaa lampaita. Menet johonkin kylään ja annat kaksi levaa keritsijälle. Kyllä se siitä järjestyy.

IVAN: Vai vielä maalle, ei tule kuuloonkaan!

Miehet poistuvat.

3. kohta

Osuustilan pihalla keritään lampaista. Sivummalla on toimistokoppi. Ivan menee keritsijän luo.

IVAN: Päivää. Kuinka hurisee?

KERITSIJÄ: Siinähan tuo.

IVAN: Onpa teillä kauniita lampaista.

KERITSIJÄ (välinpitämättömästi): Osuustilan lampaista.

IVAN: Palaako?

Tarjoaa keritsijälle savukkeen, molemmat sytyttävät, Ivan pälyilee ympärilleen kuin aikoo kolkata keritsijän, ottaa sitten taskustaan kaksi levaa ja tunkee ne toisen taskuun, keritsijä on ymmällään mutta ei vastustele.

IVAN: Ajaisitko villatakkini leikkurillasi? Siinä on niin rumaa nöyhtää.

Kävisikö nyt heti?

KERITSIJÄ: Mikäpä siinä, mutta sen on mentävä yksityislampaana, omat lasketaan joka sorkka. Tuo tuolla kopissa pitää lukua. Pistää nokkansa joka paikkaan ja rupeaa kyselemään että takkejako täällä keritään.

IVAN: Hyvä on, menkööt yksityisenä.

Keritty lammas puikahtaa keritsijän käsistä.

DIKO (huutaa kopista): Viisitoista! Seuraava!

KERITSIJÄ: Käy kyykkyyn. (Ivan asettuu nelinkontin, toinen keritsee.) Ohoh, onpa nöyhtää... Anna hihatkin... Valmista tuli. (Huutaa.) Diikooo, älä laske tätä, se oli yksityinen.

DIKO (huutaa kopista): Mikä ihmeen yksityinen? Kenen? Minä tulen katsomaan!

KERITSIJÄ: No niin, lykkyä vain takillesi!

IVAN: Kiitos, nyt se on juuri sellainen kuin pitääkin.

4. kohta

Ivan menee toimistokoppiin jossa on pöytä ja tuoli. Pöydällä on mustepullo, vesikarahvi ja paksu vihko. Pöydän takana istuva Diko tuhertaa jotain kynällä Ivanin astuessa sisään.

DIKO (nostaa katseensa): Oliko se yksityislammassasi teidän? Saanko sairausvakuutuskorttini.

IVAN (ymmällään): Olkaa hyvä.

Diko tutkii korttia ja alkaa kirjoittaa kuittia.

DIKO: Ivan Kirilov Antonov... 130746-Ö29L... Seitsemänkymmentäkahdeksan stotinkia leimaverona. (Repäisee kuitin vihosta ja antaa kaksoiskappaleen Ivanille.) Tähän kuittaus. (Ivan kuittaa.) Ammatti...

IVAN: Filologi.

DIKO: Tuota...

IVAN: Minä tutkin kieltä. Sanoja ja lauseita.

DIKO: Selvä. Ja pidätte lammasta?

IVAN: Niin pidän.

DIKO: Onko se harrastus?

IVAN: On.

DIKO: Missä te pidätte lammasta, sisällä vai parvekkeella?

IVAN: Kylpyammeessa. Minulla ei ole parveketta.

DIKO: Ammeessa? No, pysyykö se siellä?

IVAN: On pysynyt. Ei ole muutakaan vaihtoehtoa.

DIKO: Niinhän se on. Kukapa ei viihtyisi ammeessa? Minäkin viihtyisin jos olisin lammas. Olette siis kielimies?

IVAN: Niin.

DIKO: Olisi vähän kysyttävää.

IVAN: Olkaa hyvä vain.

DIKO: Haluaisin tietää, mitä alennusmeininkeja te oikein harrastatte kun Aleksanterista on tehty Ale.

IVAN: Valitan, nimet eivät kuulu kielitieteilijöille.

DIKO: Kenelle sitten?

IVAN: Eivätköhän ne ole niin sanoakseni allakantekijöiden heiniä?

DIKO: Olkoon kenen tahansa, mutta sen minä sanon että on mieletöntä tehdä Aleksanterista Ale. Nyt saan huudella päivät pitkät tuota keritsijää Alee! Alee! Ennen hän oli komeasti Aleksanteri.

IVAN: En voi auttaa vaikka haluaisinkin. Tutkin nimittäin alisteisen yhdyslauseen rakennetta. Näkemiin vain ja kiitos kuitista. (Poistuu.)

DIKO (heristää nyrkkiä): Senkin alefilologi! Ties mikä valetieteilijä!

5. kohtaus

Viraston aula josta lähtevät portaat. Niiden molemmin puolin on toimistohuoneita parissa kerroksessa. Ilmassa roikkuu kerrosten väliin pysähtynyt hissi. Ivan Antonov, Evgeni ja Jori tulevat.

IVAN: Odottakaa tässä, minä tulen heti, tämä vie vain pari minuuttia. Mihin teatteriin meillä on liput?

EVGENI: Elokuvakerhoon. Ehdimme kyllä.

JORI: Saat nähdä että koko juttu on pelkkää pilaa. Joku pelleilee kustannuksellasi.

IVAN: Vai pilaa!? Minä sain jo kolmannen tiedoksiannon! (Lukee paperista.)

”Ellette saavu kolmen päivän sisällä maksamaan veroa omistamastanne lampaasta, teidät saatetaan lailliseen edesvastuuseen ja maksettavaksenne voidaan tuomita 4000 levan sakot.”

JORI: Ja alla lukee: Vesilintujaosto! Mistä lähtien lampaat ovat uineet, jos saan kysyä? Ankka voi uida vedessä, mutta lammas? Mikä vesieläin lammas on? Missä se uiskentelee? Mikä vitsi!

EVGENI: Jorin jorinoita. Ettet vain ole itse sepittänyt kirjettä. Pidä kiirettä, Ivan, tai myöhästymme kamerakierroksesta.

JORI: Mistä minä olisin keksinyt uittolampaan?

IVAN: Pian asia selviää ja sitten pannaan juoksuksi.

6. kohtaus

Ivan astuu toimistohuoneeseen jossa on pari suurta vihreää puuleikkauksin koristettua kaappia ja leijonankuonon koristama kassakaappi. Virkailija istuu luukun takana.

IVAN: Anteeksi, onkohan tämä vesilintujaosto?

VIRKAILIJA: On.

IVAN (ojentaa tiedoksiantoa): Minun asiani koskee teiltä saamaani tiedoksiantoa. Siinä lienee virhe.

VIRKAILIJA (ei ota paperia): Entä kettu?

IVAN: Mikä?

VIRKAILIJA (närkästyneenä): Jos haluatte meidän tutkivan asiaanne, teidän on esitettävä tapettu kettu tai kaato-todistus.

IVAN: Miksi kettu? Asiani koskee lammasta.

VIRKAILIJA: Koskekoon mitä hyvänsä!

IVAN: Mutta minkä vuoksi?

VIRKAILIJA: Osaatteko te lukea?

IVAN: Enköhän.

VIRKAILIJA: Lukekaa siinä tapauksessa asetus. Se on nenänne edessä.

IVAN (lukee): Mutta... mistä minä otan ketun?

VIRKAILIJA: Tapatte sen.

IVAN: Tapan ketun? Olen tullut oikaisemaan tekemäänne virhettä. Te kutsuite minut tänne, en tuppautunut itse. Miksi minun pitäisi tappaa kettu?

VIRKAILIJA: Teidän on pakko, käynnissä on kampanja.

IVAN: Mikä kampanja?

VIRKAILIJA: Valtakunnallinen kettukuukausi. Olemme aivan helisemässä repolaisten kanssa. Viime aikoina ne ovat lisääntyneet poikkeuksellisen runsaasti ja aiheuttaneet suuria vahinkoja. Metsät suorastaan kuhisevat kettuja. Ammattimetsästäjät tappavat niitä sen kuin kerkiävät, mutta heidän voimansa eivät näytä riittävän. Ja siksi kettujen tuhoamista tehostetaan.

IVAN: Mutta kun minä en ole koskaan tappanut mitään... eikä minulla ole hajuakaan metsästyksestä... Millä niitä kettuja tapetaan? Paljain käsinkö? Vai haluatteko te, että minä ostan haulikon ja juoksen pitkin metsiä niitä jahtaamassa? Minä olen filologi.

VIRKAILIJA (paatoksella): Huomispäivänä ketut valtaavat kaupungin ja pysäyttävät liikenteen. Ne tulevat kotiinne ja syöksyvät lastenne kimppuun...

IVAN: Minulla ei ole lapsia.

VIRKAILIJA: Silloin on jo myöhäistä tehdä mitään. Jos jokainen täyttäisi kansalaisvelvollisuutensa, sellaista ei tapahtuisi. Mutta kun on teidänlaisianne jotka väistävät velvollisuuksiaan... Eivät ole ennen tappaneet, eivät kestä nähdä verta, ovat filologeja... Jos jokainen tappaisi oman kettukiintiönsä, ongelma ratkeaisi parissa viikossa. Mutta ei, kaikki vain odottavat että valtio tekee jotain! Millä valtio ne tappaa? Valtion – sehän olemme me! Tälläkin hetkellä rehdit

kansalaiset tappavat kettuja, pyssyt paukkuvat, pillit soivat ja joka puolella haisee ruuti... mutta te selitätte olevanne filologi. Mikä häpeä! Ilman kettua teidän asiaanne ei käsitellä. Enää ei näköjään tunneta vastuuta. Menkää tappamaan kettunne ja tulkaa sitten takaisin. Me odotamme teitä.

IVAN: Katsokaas... minä...

VIRKAILIJA: Lykkyä tykö! Ja olkaa säälimätön!

7. kohta

Ivan palaa ystäviensä luo aulaan.

JORI: Liikettä niveliin, mies! Kamerakerros on jo mennyt. Tuliko asia kuntoon?

IVAN: Ne haluavat ketun.

EVGENI: Hetkinen, eikö kysymys ollut lampaasta?

IVAN: Ne eivät vastaa mihinkään tiedusteluihin ellei minulla ole esittää tapettua kettua tai kaatotodistusta. Tiedoksianto ei vilkaistukaan.

JORI: Voihan nenä!

IVAN: Minä keskeytän luentoni yliopistolla ja lähdän kettujahtiin. Tiedätkö, onko tässä lähistöllä myytävänä aseita?

EVGENI: Voi hitto, ovatko ne tärähtäneitä?

IVAN: Metsät kuulemma kuhisevat kettuja. Niiden hävittämistä on tehostettava.

JORI: Voi kaikkivaltias, sinä siellä ylhäällä joka näet ja kuulet kaiken. Kuuletko ja näetkö?

Kaikkien yllätykseksi ylhäältä kuuluu ääni. Se tulee hissistä jossa istuu mies kirja kädessään.

ROIKKUJA: Kuulenhan minä. Mitä olisi asiaa? (Kolmikko katselee ihmeissään hissiä.) Sanokaa se uudestaan, en kuullut kunnolla, olin niin syventynyt lukemiseen. Kettujen takiako te voivottelette? Ei kannata. Menkää huoneeseen numero yhdeksän, kertokaa terveisiä roikkujalta ja antakaa virkailijalle kymppi, mutta kuoressa, niin saatte ketunkaatotodistuksen. Mutta varokaa ettei hän kauppaa teille myös nuhteettomuustodistusta, se tulee kalliiksi. Oliko vielä muuta?

EVGENI: Anteeksi... Oletteko täällä... töissä?

ROIKKUJA: En, herra paratkoon! Minä jäin hissiin kaksi kuukautta sitten ja siitä lähtien olen roikkunut. Hissiteknikko otti lopputilin, eikä toista ole saatu tilalle kun nykyään on pula teknikoista. Ja vika taitaa olla todella paha. Täällä kävi pari kaveria, jotka näpertelivät aikansa ja häipyivät sitten. Minut on kyllä luvattu päästää täältä, mutta asia on jotenkin venynyt ja jäänyt roikkumaan.

IVAN: Oletteko te ollut koko ajan hississä?

ROIKKUJA: Missäs muualla? Minä otin palkatonta lomaa voidakseni roikkua. Opiskelen englantia ja olen tilannut tänne lehtiä, muun muassa Raketin. Koska lääketieteellinen tiedekunta käyttää minua koekaniinina, tienaan pari levaa. Mikäs tässä oikeastaan on ollessa?

IVAN: Kuinka te voitte suhtautua tilanteeseen noin rauhallisesti?

ROIKKUJA: Oletteko te koskaan jäänyt hissiin?

IVAN: En, vain ajanut sillä.

ROIKKUJA: Kunhan jäätte, niin tajuate. Kiljuin pari ensimmäistä päivää, sitten anelin apua kuiskaamalla, ja lopulta itkin äänettömästi kun ääni oli mennyt... Sitten minä opin ottamaan asiat sellaisinaan. Mitä muutakaan voisin tehdä? Olen kysellyt kaikilta, joka ainoalta sukulaiselta ja tuttavalta, tunteeko kukaan hissiteknikkaa. Virasto oli alkuun kiinnostunut kohtalostani, mutta sitten virkamiehet saivat tärkeämpiä tehtäviä, eikä hissiremonttiin ole ryhdytty vieläkään. Minut on unohdettu.

JORI: Eikö ole mitään toivoa?

ROIKKUJA: Aina on toivoa. Minun vanhin poikani jätti lukion kesken ja siirtyi hissitekniikkokouluun. Kun vielä odotan muutaman kuukauden, hän tulee päästämään minut täältä.

EVGENI: Anteeksi, mutta saammeko todella ketunkaatotodistuksen sieltä yhdeksiköstä? Meillä on hieman kiire...

ROIKKUJA (arvokkaasti): Olen roikkunut tässä kaksi kuukautta. Koko virasto on silmieni edessä ja tiedän miten asiat ovat. Ette kai te kuvittele että joku lähtisi tosissaan jahtaamaan kettuja? En ole nähnyt ketun kettua, kaikki on vain paperilla. Jos todistuksessa seisoo: tapettu, hyvä on.

IVAN: Mutta eiväthän ketut sillä vähene!

ROIKKUJA: Vähät ketuista, tärkeintä on että ne saadaan kirjata tapetuiksi. Sitten voidaan palkita ansioituneet ja ryhtyä seuraavaan kampanjaan. Kuka nyt Balkanin repolaisia rupeaisi laskemaan? Kyselette tuommoisia ja kuitenkin näytätte ihan viisaalta...

EVGENI: Harhaluulo! Joskus hän pystyy hämäämään meitäkin, ja me olemme sentään lapsuudenystäviä. Hei, nyt mennään hakemaan se kaatotodistus, niin saadaan asia hoidetuksi! Muuten jää pääkuvakin näkemättä.

IVAN: Me olemme teille hyvin kiitollisia.

ROIKKUJA: Ei kestä, minähän vain avasin silmänne.

Kolmikko lähtee yhdeksikköön, roikkuja jää jatkamaan englannin opiskelua.

8. kohta

Sama aula.

ROIKKUJA: Ai äm ö boi. Juu aar ö göörl, Änn. Uot is mai neim? Mai neim is Pitör...

Roikkujan vaimo tulee ostoskassi kädessään.

VAIMO: Kirii... Kirii!

ROIKKUJA: Mai neim is Piitö... (Katsahtaa alas.) Ai, sinäkö se olet? Miten kävi? (Laskee naruun kiinnitetyn korin.) Toitko tomaatteja?

VAIMO: Minä en saanut niitä mistään, vaikka etsin koko aamun... (Alkaa siirrellä tavaroita kassista koriin.)

ROIKKUJA: Ei vetele! Tarvitsen vitamiineja! Aina sama juttu... Ei ole paprikaa, ei ole tomaatteja... Mitä sitten on?

VAIMO (syyllisenä): Toin sinulle kalasäilykkeitä... Niistä saat fosforia... (Järjestelee tavaroita koriin.)

ROIKKUJA: Vai fosforia! Koko viikon minä olen syönyt pelkkää fosforia. Kohta muutun itsekin fosforiksi.

VAIMO (arasti): Se tekee hyvää aivoille... Sinähän opiskelet englantia...

ROIKKUJA (mutisee): Vai aivoilla... Entä paristot?

VAIMO: Toin sinulle kirjan.

ROIKKUJA (epäluuloisesti): Minkä?

VAIMO (arasti): Sitkeän miehen tarinan.

ROIKKUJA (raivostuu): Taas sen! Jo viidettä kertaa! Ymmärrä nyt että hermoni ovat kunnossa! Ei niissä ole mitään vikaa, minä kestäen kyllä. Jatkuvalla syötöllä Jack Londonia ja haaksirikkoisia... He joutuivat olemaan 64 päivää lautalla ja pysyivät hengissä merilevillä... Eivätkä seonneet... Mutta enhän minä ole lautalla! En minä ole valtameren armoilla! Minä olen sosialistisen valtion virastossa! Ei täällä ole haita eikä pyörremyrskyjä! Syön säännöllisesti... (Vihaisena.) Vai lautalla?

VAIMO (arasti): Gatjo lähettää sinulle terveisiä, ettet masentuisi. Hänen lankonsa tuntee jonkun entisen hissihain. (Roikkuja kohottautuu toiveikkaana.) Mies pystyttää nykyään kakkoskanavan antennija kun siitä tienaa enemmän. (Roikkuja lysähtää entiseen asentoonsa.) Hän kyseli kuulemma merkkiä ja sanoi

että juttu on hankala. Näitä hissejä ei ole valmistettu enää kolmeenkymmeneen vuoteen...

ROIKKUJA: Ei ole valmistettu... Kyllä minä sen tiedän... Tulkoon silti päästämään minut täältä! (Tauko.) Mitä poika puuhaa?

VAIMO (hämmentyy): O-o-opiskelee.

ROIKKUJA (epäluuloisesti): Varmastiko?

VAIMO (oudosti): Opiskelee...

ROIKKUJA: Kakista ulos vain! Opiskeleeko hän tosissaan? Mikset vastaa?

VAIMO: Hän aikoo mennä naimisiin.

ROIKKUJA (järkyttyneenä): Miten niin naimisiin?

VAIMO: No... niin kuin nyt yleensä mennään... ihan tavallisesti...

ROIKKUJA: Vai tavallisesti vaikka isä roikkuu hississä? Poika menee naimisiin! Entä minä, jääkö minä tänne roikkumaan loppuiäksi? Ja syömään fosforia?

VAIMO: Hän kyllä vannoo käyvänsä kurssin loppuun.

ROIKKUJA: Kyllä minä sen hyväkkään tunnen. Ei puhettakaan naimisiinmenosta ennen kuin hän on päästänyt minut hissistä! Missä minä kävelytän lapsenlapsia, tässä kopissa vai? (Tauko.) Muistakin lähettää poika tänne puhutteluun!

Vaimo lähtee sanaakaan sanomatta, alistuneena.

ROIKKUJA (huutaa hänen peräänsä): Minne se Sitkeän miehen tarina jäi?

Vaimo palaa ääneti takaisin, pysähtyy hissien alle, panee mitään puhumatta kirjan koriin ja seuraa koria katseellaan kunnes Roikkuja kiskoo sen hissiin, sitten hän alkaa nyyhkyttää, sulkee silmänsä ja poistuu nopeasti. Roikkuja huokaisee ja avaa kirjan.

9. kohta

Ivan, Evgeni ja Jori tulevat

JORI: Toveri Roikkuja!

ROIKKUJA (nostaa katseensa kirjasta): Ai tekö? Selvisikö asia?

EVGENI: Saimme kyllä kaatotodistuksen, mutta jaosto on kadonnut.

ROIKKUJA: Mikä jaosto?

IVAN: Vesilintujaosto. Neljännestunti sitten se oli tuolla, (viittaa kädellään) mutta nyt siellä istuu vierasta väkeä joka ei ole kuullutkaan koko jaostosta.

ROIKKUJA: Älkää säikähtäkö, se on aivan luonnollista. On tapahtunut tavanomainen uudelleenjärjestely, jaosto on muutettu toiseksi. Odottakaapa kun mietin. Vesilinnut, vesilinnut... Sehän on entinen Lintu ja Koira joka muutettiin Vesilinnuiksi kun koirat siirrettiin Laululintuihin. Sitten ne yhdistettiin Jäniksiin ja muihin. Aivan. Koirat kuuluvat siihen, siitä olen varma. Mutta missä lienevät Vesilinnut? Todennäköisimmin on perustettu kaksi uutta jaostoa: Vesipedot ja Linnut.

IVAN: Luuletteko te että asia selviää jommassakummassa?

ROIKKUJA: Vaikea sanoa, meno on niin kovaa, ettei meikäläinenkään pysy aina perässä. Kenties on perustettu kaksi uutta jaostoa, tai yhdistetty kolme vanhaa. Mitään varmaa minä en voi sanoa, teidän täytyy vain etsiä.

IVAN (kumppaneilleen): Lähdetään sitten...

10. kohta

Ivan, Evgeni ja Jori ilmestyvät vuoroin yhdessä, vuoroin yksitellen eri toimistohuoneisiin, kuulemme heidän äänensä milloin läheltä, milloin kauempaa.

IVAN: Täällä se ei ainakaan ole!

EVGENI (huutaa toiselta puolelta): Koirat on yhdistetty Kissoihin!

IVAN (huutaa, taas eri huoneesta): Mehän kävimme jo Kissoissa, ei siellä mitään Koiria ollut!

EVGENI: Nyt on!

JORI (huutaa omalta suunnaltaan): Mitä te höpistette Koirista, mehän etsimme Vesilintuja!

IVAN: Herra armahda, Vesilinnut ja vesilinnut! Tiedoksiantoni koski lammasta! Järke tässä menee...

Kolmikko juoksentelee vielä jonkin aikaa.

JORI (kiljaisee): Minä löysin sen! Se on täällä!

EVGENI (huutaa vastaan): Mitä sinä löysit? Älä päästä karkuun!

JORI: Täällä se on! Vähälypsyiset uittokoirat!

IVAN: Hullu!

EVGENI: Ovat yhdistäneet ne!

Kolmikko puuskuttaa ao. oven edessä.

JORI: Tässä se on. Mennäänkö sisään?

IVAN: Siitä vain.

11. kohtaus

Kolmikko astuu pontevasti hiljaiseen toimistoon jossa on jyhkeitä vihreitä puuleikkauksin koristettuja kaappeja ja leijonankuonon koristama kassakaappi. Virkailija tuhertaa jotain papereihinsa. Parin askeleen päässä seisoo vaitonainen maalaismies joka pitelee jotain kainalossaan. Kolmikko asettuu hänen taakseen

odottamaan vuoroaan. Virkailijaa esittää aina yksi ja sama näyttelijä, oli toimisto tai tilanne mikä tahansa. Hänen kasvonsa ovat myös aina samat, byrokratian kasvot.

MAALAIISMIES: Minä tuota... Mitä minun pitäisi tehdä...? Tässä olisi nahka... (Ottaa esiin kainalossaan pitelemänsä nyytin.)

VIRKAILIJA (nostamatta päätään): Olen nähnyt sen.

MAALAIISMIES: Johan minä selitin että seisoin puomin luona, tämä (osoittaa nahkaa) söi ruohoa... ja puomi putosi.

VIRKAILIJA: Riittää jo puomista.

MAALAIISMIES: Katsokaas kun akantappaja, hevospelit ja Mosse odottivat että juna menisi ohi. Sitten moottoripyörä lähti luisuun ja töytäisi hevosta. Kuski pillastui niin että kiipesi kärryistä ja tinttasi pyörämiestä. Silloin tämä vuorostaan raivostui, hyppäsi pyöränsä päältä ja täräytti hevosta, sillä kuski oli ronskinpuoleinen mies. Hevonenkin hermostui...

JORI: Ja löi pyörämiestä?

MAALAIISMIES: Ei, vaan se pyörähti ympäri ja potkaisi Mossea. Tästä taas kuljettaja tuohtui niin että lakkasi naureskelemasta, nousi autosta ja kävi hevosmiehen kimppuun... Minä katselin päältä ja naureskelin että kyllä pitää olla hulluja miehiä. Meinasin huutaa että turhasta tappelette... Vaan mitä sen väliä, oli kuin elävissä kuvissa...

VIRKAILIJA: Mene asiaan.

MAALAIISMIES: Mennään, mennään... Sitten juna meni ohi, puomi nousi ja tappelupukarit rupesivat hohottamaan. Minä huusin että mitä helkkaria te oikein hirnutte, mutta he senkun näyttivät puomia ja olivat läikähtyä nauruun. Kun katsoin ylös, niin näin että lampaani roikkui hirressä. Minä olin köyttänyt sen puomiin, ettei se karkaisi kun katselin tappelua. Sitten riitapukarit kapusivat omiin ajokkeihinsa ja häipyivät, mutta minä jäin odottamaan että puomi laskisi

ja saisin lampaan irti. Sen jälkeen nyljin sen nahan, ja tässä se nyt on. Pyytäisin vain ettei lampaasta tarvitsisi maksaa veroa, ja että niille hyväkkäille...

VIRKAILIJA: Todistus tänne! Montako kertaa sinulle pitää sanoa? Lampaan kuolintodistus. Ei nahassa lue, kenen lammas se on.

MAALAISMIES: Mikä ihmeen kuolintodistus? Onhan tässä nahka nyljettynä ja parkittuna. Jos lammas olisi elossa, niin ei kai se ilman nahkaansa juoksentelisi?

VIRKAILIJA: Tässä tuhlaantuu koko päivä. Asia on loppuunkäsitelty. Todistus on oltava!

MAALAISMIES: Eikö nyt kuitenkin...?

VIRKAILIJA: Työt eivät odota, täällä on muitakin kuin sinä. Korjaa nahkasi ja hae kuolintodistus. Ulos!

MAALAISMIES: Mistä minä sen kuolintodistuksen tähän hätään tempaisen? Eihän niitä saa enää mistään.

VIRKAILIJA (Ivanille): Seuraava. Mitä asiaa?

Maalaismies väistyy sivuun odottelemaan.

IVAN: Tulin erään väärinkäsityksen vuoksi. Olette tainnut sotkea jotain.

VIRKAILIJA: Minkä väärinkäsityksen? Kuka on sotkenut?

IVAN (ojentaa tiedoksianto): Tässä on tiedoksianto.

VIRKAILIJA (ei ota sitä vastaan): Ketustako on kysymys?

IVAN (ojentaa ketunkaatodistuksen): Olkaa hyvä.

VIRKAILIJA (lukee molemmat paperit): Ei näissä ole mitään sotkua.

IVAN: Onpas. Minä en omista lammasta.

VIRKAILIJA: Mitä te sitten omistatte?

IVAN: En mitään. Minulla ei ole koskaan ollutkaan lammasta. Tässä on varmasti jokin väärinkäsitys.

Virkailija hakee sivuhuoneesta avainnippun, avaa suuren vihreän kaapin, vetää sieltä rekisterikirjoja ja tuo ne toimistoon, sitten hän katsoo Ivania alentuvasti.

VIRKAILIJA: Näissä ei ole virheitä. (Selailee rekisterikirjaa.) Ivan Antonov, Keisarinkuja 73? Filologi?

IVAN: Pitää paikkansa.

VIRKAILIJA: Kuukausi sitten te olette kerityttänyt yksityislampaanne. Valtion virastoa ei sovi johtaa harhaan.

IVAN: Katsokaas, minulla ei ole lammasta, keritytin vain villatakkini. Siinä oli nöyhtää ja minulle naurettiin. Minun oli pakko ajattaa se maalla. Siinä koko juttu.

VIRKAILIJA (hymähtää): Älkää yrittäkö pimitää lammastanne, Ette te onnistu.

IVAN: En minä mitään pimitä, uskokaa nyt! Ei ole mitään lammasta, on vain tämä lampaanvillatakki. (Hypistelee villatakkiaan.)

VIRKAILIJA: Kuulkaa, toveri Antonov, täällä ei usko auta. Rekisterissä seisoo, että teillä on lammas, ja siksi olette verovelvollinen. Mihin jouduttaisiin, jos kaikki pimittäisivät eläimiään? Älkää tuhlatko kallista aikaani. Jollette kolmen päivän kuluessa maksa veroa, sovellamme lain kirjainta kaikessa ankaruudessaan. (Kerää rekisterikirjat, vie ne takaisin vihreään kaappiin, lukitsee sen ja panee avaimen toiseen laatikkoon, istuu jälleen paikalleen.)

IVAN: Malttakaa hieman, emmekö voisi selvittää asiaa sivistyneiden ihmisten tavoin?

VIRKAILIJA: Veroa hekin maksavat.

IVAN: Eivät asiapaperit todista vielä mitään. Näyttäkää toteen, että minulla on lammas.

VIRKAILIJA: Näyttäkää te että teillä ei ole!

IVAN: Minunko se pitäisi todistaa?

VIRKAILIJA: Tiedättekö te mikä sotku syntyisi jos me ryhtyisimme tutkimaan kaikkia lampaita? Kortistossamme on 250000 lampaanomistajaa.

IVAN: Riittää kun tutkitte minun tapaukseni.

VIRKAILIJA: Niin, tänään. Entä huomenna?

IVAN: Mitä huomenna?

VIRKAILIJA: Entä ylihuomenna? Entä tulevaisuudessa? Kuinka moni muu vaatii tutkimaan? Jos tulee yksikin ennakkotapaus, niin kaikki luisuu käsistä.

IVAN: Mutta kun se keritty ei ollut lammas, vaan lampaanvillatakki.

Kuuletteko, lampaanvillatakki!

VIRKAILIJA: Kaikki villatakit ovat joskus olleet lampaita. Jos te olette tällä välin tehnyt lampaastanne takin, se on oma asianne, me emme puutu

kansalaisten yksityiselämään. Teidän on silti maksettava vero ja sakko siltä ajalta minkä se käveli lampaana.

IVAN: Silloin pitäisi kai maksaa veroa talvitakistakin. Onhan sekin ollut lammas.

VIRKAILIJA: Mutta ei yksityinen, ei teidän lampaanne. Käsitättekö eron?

IVAN: Voi taivaan vallat, minä olen filologi, en minä kasvata lampaita!

VIRKAILIJA: Buffalon kaupungissa New Yorkin osavaltiossa eräs valokuvaaja viljeli marihuanaa kaupungintalon puistossa. Kaiken lisäksi kaupunki hoiti kastelun. Mies takoi taalan poikineen eikä maksanut edes veroa.

JORI: Kuulkaa, ei hänellä ole lammasta. Ei ole koskaan ollutkaan. Olen tuntenut hänet polvenkorkuisesta. Koko perheessä ei ole näkynyt edes lampaan saparoa.

Älkää viitsikö olla naurettava!

EVGENI: Mihin hän lammasta tarvitsisi, hänhän opettaa yliopistossa!

JORI: Eikä hänellä ole edes parveketta. Missä hän pitäisi lammastaan?

Kukkavaasissako?

EVGENI: Teidän papereissanne on pakko olla sotkua.

Virkailija nousee, menee taas sivuhuoneeseen, ottaa avaimet, avaa vihreän kaapin ja vetää esiin rekisterikirjat.

VIRKAILIJA: Ivan Antonov, filologi, keritty yksityislammas kahdentenkymmenentenäyhdeksäntenä marraskuuta. Ei lampaanvillatakki vaan lammas! Tässä on mustaa valkoisella. Huomautuksia sarakkeessa merkinnät: pitopaikka – kylpyamme, pitotarkoitus – lemmikkieläin.

EVGENI: Tajuatteko te mitä puhutte? Jospa pitopaikka onkin akvaario eikä kylpyamme? Eikö siitä ole merkintää?

VIRKAILIJA: Onko tämä teidän allekirjoituksenne? Täsmääkö henkilötunnus 130746-029L?

JORI: Tehän kertoilette Grimmin satuja! Lemmikkieläin, pitopaikka – kylpyamme. Jospa te ajattekin takaa kultakalaa tai muuta merihetaletta ettekä lammasta?

VIRKAILIJA: Kymmeneen virkavuoteeni ei mahdu ainuttakaan pimitettyä pässiä, teidän lampaastanne puhumattakaan. Parasta kun maksatte veronne sovinnolla.

IVAN: Veroista viis, kysymys on periaatteesta! Rekisteriäkö te uskotte vai ihmistä?

VIRKAILIJA: Rekisteriä. Me luotamme rekistereihin. Ihmisiä on kaikenlaisia.

IVAN: Niin on rekistereitäkin. Te ette siis usko ihmistä vaan paperia, kaiken lisäksi kehnnonlaatuista?

VIRKAILIJA: Minun tehtäväni ei ole filosofoida vaan periä veroja. Rahat tänne, niin voitte saarnata missä haluatte.

JORI: Miksi hän maksaisi veroa kun hänellä ei ole lammastakaan?

VIRKAILIJA: Niinhän te väitätte.

IVAN: Hyvä on, pitäkää kotitarkastus, nuuskikaa joka paikka! Mitään ei löydy.

VIRKAILIJA: Sehän on selvää. Ties mihin hiirenkoloon te olette piilottanut lampaan kun noin usutatte. Se on tietysti kesämökillä, syö ruohoa jossain maalla, ja meidän pitäisi etsiä sitä...

JORI: Me käymme hänen luonaan päivittäin ja olisimme taatusti kuulleet ja nähneet. Ei lammasta voi piilotella!

VIRKAILIJA: Te ainakin voitte.

JORI: Mitä te itse voitte?

VIRKAILIJA: Kerätä veroja. Ellei verovelvollinen maksa sovinnolla, langetamme sakon. Mitä ihmeellistä siinä on? Ettekö pysy kärryillä?

IVAN: Sehän koskee niitä jotka omistavat jotain. Minä en omista, ettekö tajua? En hoida karjaa vaan huollan kieltä, tutkin kielioppia, rinnasteisia sivulauseita ja subjektia, ymmärrättekö? Kyntäjä kyntää. Kuka kyntää? Kyntäjä. Kyntäjä on teon suorittaja, ei lammas. Mitään lammasta ei ole. Joko sytytti?

VIRKAILIJA: Kyntäjä kyntäköön, mutta maksakaa te veronne.

JORI: En kestä tätä enää! Ei hänen kanssaan voi puhua muuten kuin nyrkeillä! (Syöksyy kohti virkailijaa.)

EVGENI: Älä hemmetissä! (Tarttuu Joriin.)

JORI (raivoissaan): Kyllä minä hänelle verot näytän!

VIRKAILIJA: Ajatelkaa virantoimituksessa saatua lievää ruumiinvammaa. Te ette selviä alle kolmen vuoden.

JORI (pihisee raivosta): Vai lievää? Saat törkeän ruumiinvamman, törkeimmän mahdollisen!

EVGENI (yrittää pidätellä kumppaniaan): Älä uhkaile häntä, Jori!

VIRKAILIJA: Ja väärästä valasta tulee kolme vuotta. Yhteensä kuusi.

JORI: Mistä ihmeen väärästä valasta? Kuka täällä on vannonut väärin?

VIRKAILIJA: Te kaksi.

EVGENI: Varokaa sanojanne, mies, tai päästän hänet irti!

VIRKAILIJA: Mihin te oikein pyritte? Muiden on maksettava veroa, mutta ei teidän. Niinkö?

Syntyy tauko jota käyttää hyväkseen lampaannahkaa pitelevä maalaismies.

MAALAISMIES: Katsokaas kun hevospelitja akantappaja odottivat, että juna menisi ohi...

Ivan työntää maalaismiehen syrjään ja astuu virkailijan eteen.

IVAN (riisuu villatakkinsa): Koskettakaa tätä.

VIRKAILIJA: En kosketa.

IVAN: Kyllä kosketatte!

VIRKAILIJA: Koskettelu ei kuulu toimenkuvaani.

IVAN: Kuului tai ei, koskettakaa! Tuntuuko se lampaalta? Lukeeko siinä että se on lammas? Suvaitkaa tarkistaa, tässä on nimilappu. Kurkistakaa myös taskuun, se on lampaiden lempipaikka.

JORI (jota Evgeni yhä pitelee kiinni): Mitä sinä pokkuroit? Näpit irti, niin näytän mokomalle byrokraatille! Väittää meitä valapatoiksi.

VIRKAILIJA: Ulos! Ulos heti paikalla!

JORI: Ei onnistu!

VIRKAILIJA: Viimeisen kerran, ulos!

IVAN: Miksi? Ettekö te lue sanomalehtiä? Ettekö ole lukenut artikkeleita, puheita ja julkilausumia? Kaikissa sanotaan että minä, ihminen, olen kaiken keskipiste. Ei ihmistä voi kohdella näin!

VIRKAILIJA: Eivät lehdet kirjoita juuri teistä.

IVAN: Entä sitten? Voivat vielä kirjoittaa. Mitä merkitystä sillä muuten on?

VIRKAILIJA: Ehdottomasti ei mitään. Lehtimiehet hoitavat oman työnsä ja minä omani.

EVGENI: Ettepä hoida! Te teette vain ihmisistä hulluja.

IVAN: Te ette polveudu edes apinasta vaan asiakirjasta, todistuksesta, huomautuksia-sarakkeesta! Ja lapsenne ovat lomakkeita jotka kaiken lisäksi rypistyvät!

JORI (raivoissaan): Kyllä tuokin vielä rypistyy, saatte nähdä!

EVGENI: Ota rauhallisesti, Jori, tuollainen hyypiö ei polveudu mistään eikä kehity miksikään!

VIRKAILIJA: Minä kutsun poliisin!

IVAN: Me kutsumme poliisin, ette te!

VIRKAILIJA (huutaa): Poliisi! Poliisi!

Ivan, Jori ja Evgeni lähtevät toimistosta.

12. kohtaus

Kumppanukset kävelevät kiihtyneinä pitkin käytäviä.

JORI: Painutaan johtajan puheille, niin mokoma tyyppi saa kuulla kunniansa!

Vastaan tulee mies joka vilkaisee Ivania.

TOIMISTOPÄÄLLIKKÖ: Sinä vaikutat jotenkin tutulta...

IVAN: Anteeksi, tunnemme me toisemme?

TOIMISTOPÄÄLLIKKÖ: Onko sinulla keittolevy?

IVAN: Anteeksi, mikä?

TOIMISTOPÄÄLLIKKÖ: Kysyin, omistatko sinä keittolevyn?

IVAN: En. Miten niin?

TOIMISTOPÄÄLLIKKÖ: Niin kaikki sanovat. Asia tarkistetaan. (Poistuu.)

EVGENI: Joku tuttu vai?

IVAN: Ties mikä tärähtänyt. Kysyi, onko minulla keittolevy.

EVGENI: Älä vain tunnusta, lampaassa on enemmän kuin tarpeeksi.

Kolmikko kulkee edelleen kunnes pysähtyy erään oven eteen.

IVAN: Mennään sisään ja kysytään. Emme voi jatkaa näin.

EVGENI: Kivutaan ja kavutaan kerroksia kuin Himalajan valloittajat. Alan olla läpimärkä.

JORI: Ei kuhnailla enää. Painutaan sisään!

13. kohtaus

Kolmikko astuu toimistoon jossa soi sydäntä raastava viulumusiikki. Seinällä roikkuu vuoden 1955 kalenteri. Nurkassa on pölyn peittämiä nuutuneita kukkia. Pöydän takana istuva harmaapäinen mies kuorii hitaasti omenaa.

IVAN: Anteeksi että me häiritsemme... Tulimme kysymään neuvoa...

JORI: Haluaisimme päästä seitsemänteen kerrokseen...

EVGENI: Johtajan puheille...

IVAN: Portaita riittää vain kolmanteen kerrokseen. Siellä tulee seinä vastaan. Sen takaa kuuluu kuitenkin naurua ja kirjoituskoneen rätinää aivan kuin siellä olisi ihmisiä töissä...

EVGENI: Me etsiskelimme toisia portaita, mutta emme löytäneet.

JORI: On vain yhdet portaat, ja nekin kiinnimuuratut.

IVAN: Voisitteko sanoa, miten pääsemme seitsemänteen kerrokseen?

Virkailija pudistaa hitaasti päätään ja mutisee sitten.

VIRKAILIJA: Kas kun ei kuuhun...?

JORI: Mitä hän sanoi?

EVGENI: Pudisti vain päätään ja mutisi jotain.

IVAN: Jospa hän ei kuullut kysymystä kun radio soi. (Kovalla äänellä.) Miksi te ette sulje radiota?

VIRKAILIJA: Ei käy.

IVAN: Miksei?

VIRKAILIJA: Se suljetaan keskukselta.

JORI: Keskukselta?

VIRKAILIJA: Niin kuin lämpökin.

IVAN: Soiko se koko päivän?

VIRKAILIJA: On soinnut vuodesta 1955 lähtien.

EVGENI: Yhtä kyytiä?

VIRKAILIJA: Niin.

IVAN: Eikö se häiritse teitä?

VIRKAILIJA: Kaikkeen tottuu.

IVAN: Me haluaisimme päästä seitsemänteen kerrokseen.

VIRKAILIJA: Minä kuulin kyllä.

IVAN: Portaita ei pääse, ne on muurattu umpeen. Kai sinne pääsee muutakin kautta. Voisitteko te kertoa miten?

VIRKAILIJA: En tiedä.

IVAN: Ette tiedä? Tehän olette työssä täällä!

VIRKAILIJA: Olen ollut vuodesta 1960.

JORI: Mitä reittiä te itse käytätte?

VIRKAILIJA: En ole koskaan käynyt seitsemännessä kerroksessa.

IVAN: Ettekö te ole pyrkinyt sinne edes uteliaisuudesta? Tai eikö teitä ole kutsuttu sinne työasioissa?

VIRKAILIJA (pyörittää päätään): Ei.

IVAN: Viiteentoista vuoteen?

VIRKAILIJA: Ja seitsemään kuukauteen.

IVAN: Eräät ovat käyneet Kuussa ja toiset ovat menossa Marsiin...

VIRKAILIJA: Niin olen kuullut. Hulluja...

IVAN (vilkaisee ystäviinsä.): Anteeksi ette me häiritsimme.

Kolmikko poistuu, mutta Ivan palaa, nousee tuolille, ojentaa kätensä ja vääntää radion nappulaa. Tulee hiljaista. Ivan katsoo virkailijaan.

VIRKAILIJA: Minun edeltäjäni joka lähti eläkkeelle vuonna 1960, sanoi ettei radiota voi sulkea, että se suljetaan keskuksesta.

IVAN: Kuten lämpö?

VIRKAILIJA: Niin.

IVAN: Ettekö te ole viiteentoista vuoteen kestaakaan tarkistanut asiaa? Nousut tuolille ja ojentanut kättänne? Viisitoista vuotta olette uinaillut täällä kuin hämähäkin verkossa ja kuunnellut viulujen vinkunaa. Tehän homehdutte, mies! Hyi! Seuraavassa suursiivouksessa tuollaiset homekorvat lakaistaan pellolle! (Poistuu.)

VIRKAILIJA: Missä suursiivouksessa...? (Menee omenaa kuorien näyttämön reunalle.) Olen ahertanut täällä viisitoista vuotta. Tällä välin on tehty lukemattomia uudelleenjärjestelyjä. Johtajia on tullut ja mennyt. On uusittu työskentelymenetelmiä ja huonekaluja. Vain minä olen pysynyt. Ja pysyn vielä kauan. Tiedättekö miksi? Syy on niin yksinkertainen että lapsikin sen tietää: kun leikitään sotaa, yksi on aina komentaja ja muut sotamiehiä. Kaikki riidat johtuvat siitä ettei kukaan halua ruveta sotamieheksi. Mutta minä rupesin, ja annoin toisten taistella siitä kuka komentaa. Niin kauan kuin te tappelette johtajuudesta, elämänne valuu hiekkaan. Kerron tämän koska hänkin (osoittaa ovea josta Ivan poistui) on komeetta kuten niin monet entiset virkaveljeni. Kaikki he uskoivat loistavansa iät ajat ja halusivat yhtä mittaa muuttaa asioita. Mutta parissa vuodessa heidän tähtensä sammui ja käytävillä katkusi kauan. Jokainen pyrki muuttamaan maailman, halusi olla Kolumbus, Einstein tai Galilei. Mutta miten kävikään? Heitä ei ole enää! Vain minä olen ja pysyn. Tiedättekö miksi? Siksi etten halua muuttaa mitään. Hän (osoittaa taas ovea) polttakoon itsensä. (Nuuhkii.) Tunnen jo savun hajua.

14. kohta

Ivan seisoo aulassa. Roikkujaan on asennettu erilaisia mittareita. Piirturit piirtävät käyrää sydämen, aivojen ja muiden elinten toiminnasta.

IVAN: Mitä teille on tapahtunut? Mitä nuo laitteet ovat?

ROIKKUJA: Tekevät minusta diagrammia. Rekisteröivät joka värähdyksen, sydämenlyönnin ja hengähdyksen. Tämä on lääketiedettä.

IVAN: Rekisteröivät rekisteröinnin vuoksi. Me olemme maailman johtavia rekisteröijä. Meillä osataan rekisteröidä vaikka mitä, mutta teitä ei saada hissistä. Mitä iloa teille on tutkimuksista?

ROIKKUJA: Ei mitään. Kaikki tehdään tulevaisuutta varten. Minä olen ensimmäinen joka on roikkunut näin kauan. Olen kuin Gagarin. Nämä tutkimukset auttavat kaikkia, joiden on roikuttava minun jälkeeni.

IVAN: Jos hissi olisi huollettu ajoissa, ei tarvittaisi mitään tutkimuksia. Teidän ansiostanne vanhempien tutkijoiden lukumäärä lisääntyy ainakin viidellä. Mutta teidät jätetään hissiin.

ROIKKUJA: Olette väärässä, roikun täällä ihmiskunnan vuoksi.

IVAN: Samaisen ihmiskunnan pitäisi huolehtia paremmin hisseistä. Miten te voitte suhtautua tilanteeseen noin rauhallisesti, etten sanoisi ylevästi?

ROIKKUJA: Ihminen sopeutuu kaikkeen. Hiin sanotaan lehdissä.

IVAN: Unohdin että teille tulee lehtiäkin.

Jori ja Evgeni tulevat.

EVGENI: Minne ihmeeseen sinä katosit? Kolusimme kaikki nurkat.

JORI: Seitsemänteen kerrokseen ei pääse yli, ali eikä ympäri.

ROIKKUJA: Ennen sinne mentiin hissillä, mutta nyt on käveltävä pohjakerrokseen ja sieltä kadun kautta viereiseen virastoon.

JORI: Viereiseen virastoon?

ROIKKUJA: Sen kuudennesta kerroksesta pääsee meidän rakennukseemme suunnittelutoimiston kautta. Sinne tehtiin tilapäisovi kun hissi jäi jumiin. En tiedä, päästävätkö he teitä, mutta yrittäkää. Varokaa suututtamasta vahtimestaria, hänestä riippuu kaikki. Ottakaa hattu päästä, ja jos hän kysyy, sanokaa että olette käyneet vain kiertokoulun.

EVGENI: Pitäisikö hänelle antaa ruskea kirjekuori?

ROIKKUJA: Ei tarvitse, kunhan ette paljasta, että olette käyneet muutakin kuin kiertokoulua.

Kolmikko poistuu.

15. kohtaus

Roikkuja opiskelee englantia, on hiljaista, piirturit piirtävät käyriä. Heti kolmikun lähdettyä tulee Toimistopäällikkö hämmentyneenä ja keittolevy kummassakin kädessään.

TOIMISTOPÄÄLLIKKÖ: Missä ihmeessä hän oli töissä? Vesilinnuissako? Ei, sieltä tunnen miehen kuin miehen. Missä hemmetissä hän oli...? Miksen saa sitä päähäni...?

Samassa Ivan, Evgeni ja Jori palaavat, Toimistopäällikkö pysähtyy aivan Ivanin eteen.

TOIMISTOPÄÄLLIKKÖ: Oletko tutustunut paloturvallisuusmääräyksiin?

IVAN: Minulleko te puhutte?

TOIMISTOPÄÄLLIKKÖ: Tunnetko määräykset?

IVAN: Mitkä määräykset?

TOIMISTOPÄÄLLIKKÖ (tyytyväisenä): Vielä sinäkin pyristelet hyppysissäni... (Jorille) Et sinäkään tunne... (Evgenille) Sinutkin minä nappaan... (Poistuu.)

JORI: Tuttavasi taitaa korjailla keittolevyjä.

EVGENI: Mitä hän vihjaili?

IVAN: En minä häntä tunne. Mikä lie sekopää!

JORI: Ja meillä kolmella on kaikki ruuvit paikoillaan kun törmäillään kuin ”poijat kansan urhokkaan”... (Laulaa viimeiset sanat.)

ROIKKUJA: Eikö vahtimestari päästänyt teitä?

JORI: No, kun tuo Ivan möläytti opettavansa yliopistossa...

IVAN: Ei kai se rikos ole? Olisiko minun pitänyt olla hiljaa, kun kiertokoulun käynyt kysyi ymmärrätkö minä bulgariaa?

JORI: Älä viitsi! Joutavatko kaikki sellaiset kaatopaikalle jotka eivät opeta yliopistossa? Kuskoon koirat heidän kintuilleen. Niinkö? Sinä hölötät joka paikassa: opetan ja opetan. Sinun takiasi sekoilemme täällä aamuun asti. Mikset sanonut, että opettelet aakkosia, niin juttu olisi jo selvä?

ROIKKUJA: Hetkinen! Minä ymmärsin että haluatte seitsemänten kerrokseen. Ei sinne noin vain mennä.

EVGENI: Miksi ei?

ROIKKUJA: Seitsemäs on hyvin korkealla. Sinne on noustava kerros kerrokselta... Ensimmäinen... toinen... kolmas... Täällä tehdään niin.

JORI: Häivytään, minun pinnani ei kestä enää!

16. kohtaus

Toimisto jossa on kaksi kirjoituspöytää. Niillä on kukkia säilyke-purkeissa. Virkailijoista toinen on mies, toinen Dejanova-niminen nainen. Mies katsoo peiliin, nainen touhuaa jotain. Yhtäkkiä mies hyppää pystyyn ja kaataa tuolin säännätessään kohti kaappia. Kädet tutisten hän kaivaa taskustaan avaimen ja

avaa kaapin. Sen liukuovi rämähtää. Mies ryhdistäytyy salamannopeasti ja kaataa kahvia kahteen kuppiin.

VIRKAILIJA: Olipa vähällä kiehua yli... Olin niin ajatuksissani... Ole hyvä, Dejanova. (Ojentaa naiselle kupin.) Tämä uusi levy on niin nopea että kahvi tahtoo kiehua yli. (Juo kahvia nautiskellen.) Ruhtinaallisen hyvää... Aina sinä jännität, Dejanova. Elämä on kuivaa kuin Sahara, ellei koskaan tee mitään kiellettyä. Ota rennommin. Sinä arkailet suotta, kassakaapissa on sammutin, olen ottanut kaiken huomioon... Dejanova, et kai väitä eläväsi kymmenen käskyn mukaan? (Nauraa.)

Jori ryntää huoneeseen, virkailija piilottaa kiireesti kahvikupin kansion alle.

JORI: Hyvää päivää!

VIRKAILIJA: Päivää... Mitä asianne koskee?

JORI: Ivan Antonovia.

VIRKAILIJA: Sitä filologia?

JORI: Niin.

VIRKAILIJA: Tutkitte siis rinnasteisia sivulauseita?

JORI: Aivan.

VIRKAILIJA: Silti te ostitte villatakin jossa oli haituvia? Ja se piti kerityttää?

JORI: Aivan.

VIRKAILIJA: Ja nyt teiltä karhutaan veroa? Vielä eilen olitte kunnon kansalainen, mutta tänään jo piilofarmari. Niinkö?

JORI: Niin väitetään.

VIRKAILIJA: Vaikka ette piilottelekaan mitään?

JORI: Ei Ivanilla ole mitään piiloteltavaa, minä olen tuntenut hänet pienestä pitäen. Hän ei ole koskaan edes vilkaissut lampaiden suuntaan. Hän harrastaa vain kirjoja.

VIRKAILIJA: Niin, niin... Kirja on ikkuna avaraan maailmaan. Ymmärrän...
Kuka kurja...?

Evgeni ja Ivan astuvat rivakasti sisään.

EVGENI: Ivan ei siedä lampaista, hän on yliherkkä niille.

IVAN: Koko tapaus on pelkkä väärinkäsitys, ettekö ymmärrä? Miksei kukaan halua uskoa sitä?

VIRKAILIJA (Jorille): Keitä nuo kaksi ovat?

EVGENI: Hänen ystäviään.

VIRKAILIJA: Kenen hänen?

EVGENI: Hänen. Ivan Antonovin. Me olemme kasvinkumppaneita, olisimme kyllä huomanneet hänen lampaansa. (Virkailija pohtii hetken.)

VIRKAILIJA: Kuulkaapa nyt, toveri Antonov... Tehän olette Antonov?

IVAN: Minä.

VIRKAILIJA: Onko teillä edes summittaista käsitystä maamme karjataloudesta?

IVAN: Ei. Minun elämäni ei ole sivunnut mainitsemaanne alaa.

VIRKAILIJA: Myönnettäköön että meillä on vakavia vaikeuksia. Meidän on päättäväisesti nostettava eläinkantaa, otettava käyttöön uusia laidunmaita, ratkottava rehuongelmat ja poistettava työvoimapula. Maaltapako vie meiltä ihmiset, paimenet loppuvat...

IVAN: Ymmärrän.

VIRKAILIJA: Me tuomme ulkomailta rotukarjaa, kokeilemme kolminkertaista lypsyä ja pääsemme yhä loistavampiin tuloksiin. Vielä hiljan lypsimme yhdestä lampaasta keskimäärin 28 litraa vuodessa. Nyt siitä heruu 67 litraa.

Lammasteknikkomme ovat yleensä ylioppilaita. Jotkut käyvät iltakoulua...

Mutta sekään ei poista ongelmia. On vielä paljon tehtävää, toveri Antonov, tarvitaan työtä ja taas työtä. Me elämme ratkaisun hetkiä, kyseessä on koko karjataloutemme tulevaisuus! Ymmärrättekö te tilanteen tärkeyden?

IVAN: Me emme taida puhua samasta asiasta. Minä olen täällä villatakin vuoksi. Tajuatteko? Minulta karhutaan siitä veroa...

VIRKAILIJA (pettyneenä): Toveri Antonov, te olette älykäs mies, älkää yrittäkö. Me emme saa toistaa menneisyyden virheitä. Siihen aikaan me aliarvioimme karjatalouden perustavanlaatuisen merkityksen ja lahtasimme joka sorkan kaupungistaaksemme maaseudun.

IVAN: Älykäs tai ei, minä en ymmärrä mitä tekemistä minulla on karjatalouden merkityksen kanssa. Minä olen liikkeellä aivan muissa asioissa.

VIRKAILIJA: Tällaisena hetkenä jokainen lammas on tärkeä! Me olemme laskeneet joka ainoan varaan, meillä ei ole oikeutta pyyhkiä noin vain pois kokonaista lammasta! Teidänkin lampaanne on elintärkeä, se on mukana suuressa yhteissummassa!

IVAN: Minun lampaani?

JORI: Hänen?

EVGENI: Ivanin?

VIRKAILIJA: Teidän. Me olemme jo laskeneet paljonko maitoa lampaastanne heruu, paljonko siitä saadaan lihaa ja paljonko villaa. Lampaaseenne luotetaan!

IVAN: Vai olette laskeneet?

VIRKAILIJA: Lapset odottavat sen maitoa, toveri Antonov. Teidän lapsenne, minun lapseni, heidän lapsensa (osoittaa Evgeniä ja Joria). Riistäisitteko te sen heiltä?

IVAN: Minkä sen?

JORI: Miltä ihmeen lapsilta?

VIRKAILIJA: Ratkaisevassa vaiheessa jokaisen on kannettava kortensa keloon.

IVAN: Onko lammas minun korteni?

VIRKAILIJA: Tiedän miten vaikeaa se on. Kaupunkioloissa lampaanhoito on viheliäistä puuhaa. Mutta me emme ole enää oman onnemme nojassa. Me olemme saaneet ohjekirjan (Näyttää kirjaa.) ”Lampaiden kemiallinen keritsintä”.

Hyvin kiintoisa uutuuus. Lampaiden rehuun lisätään määräännos syklofosfamiittia ja kuuden päivän kuluttua villat valahtavat.

IVAN: Ei voi olla totta!

VIRKAILIJA: Aine ei vahingoita lampaita eikä villoja, ja se tehoaa myös jäniksiin. Eikö teillä ole jänistä?

Ivan vaipuu mietteisiinsä.

JORI: Ei, ei ja ei!

VIRKAILIJA: Teillä on siis vain lammas? Mikä vahinko. Ainoa ongelma on että karvojen karistua eläimet ovat aivan nahkasillaan. Siksi niitä on pidettävä kolmisen viikkoa lämpimässä. Mutta sekään ei anna enää aiheutta huoleen, sillä yksityiskarjan päivähoidon rajoittamisesta on jo säädetty laki.

JORI: Se on siis vihdoinkin saatu aikaan?

VIRKAILIJA: Niin on.

JORI: Ivan Antonov voi siis ottaa hoitajan, joka kaitsee hänen lammastaan yliopiston pihalla sillä aikaa kun hän itse opettaa?

VIRKAILIJA: Ilman muuta.

IVAN: Hypputunneilla minä voin kai käydä hoitamassa sitä itse?

EVGENI: Sehän on suursaavutus! Annetaanko hänelle myös öljykangastakki?

JORI: Entä matkaradio?

IVAN: Ystävät, minä voin pestata paimenen, saan lampaanhoito-ohjeet ja kenties öljykangastakinkin! Jäljelle jää vain, tiedättekö mitä? Lampaan hankinta. Kun on tällaiset edut, minä hankin sen keinolla millä hyvänsä!

VIRKAILIJA: Älkää viitsikö, toveri Antonov, tehän olette älykäs mies. Teidän pitäisi olla ylpeä lampaastanne eikä piilotella sitä.

IVAN: Minähän olen ylpeä! Koettakaa silti tajuta ettei minulla ole lammasta! Millä kielellä teille olisi puhuttava?

VIRKAILIJA: Oli tai ei, teidän velvollisuutenne on ostaa lammas ja hoitaa sitä! Olemme jo puhuneet maaltapaosta, uusista laidunmaista ja menneisyyden virheistä. Nyt kansalaisemme voivat osoittaa yhteiskunnallista toimintatarmoa ja valveutuneisuutta. Koska teillä on lammas valmiina, inistä enää kiikastaa? Kaiken lisäksi te kasvatatte työksenne nuoria ihmisiä, opiskelijoita. Herää kysymys: mitä te opettatte heille? Onko juuri teidän opetettava heitä? Ei näytä hyvältä, toveri Antonov, ei näytä! Taitaa käydä huonosti... Ja nämä kaksi uljasta nuorukaista ovat lyöttäytyneet seuraanne. Mihin te olette menossa, toverit? Todistamaan ettei lammasta ole? Kenties tekin hoivaatte laitonta lammasta? Tai harjoitatte maitotuotteiden salakauppaa?

JORI: Ellemme me häivy, tuo hyypiö vedättää meidät vielä narun jatkoksi!

VIRKAILIJA: Niin vedätän!

Kolmikko poistuu.

17. kohtaus

Sama toimisto.

DEJANOVA (hiljaa): Ettekö te käsittänyt ettei hänellä ole lammasta?

VIRKAILIJA (ällikkänä): Mitä?

DEJANOVA: Hänellä ei ole lammasta!

VIRKAILIJA: Dejanova, oletko sinä puhjennut puhumaan? Tajuatko mitä sanot?

DEJANOVA: Tajuun. Minä sanoin että hänellä ei ole lammasta. Senhän näkee heti.

VIRKAILIJA: Ei ole lammasta? Dejanova, voitko sinä huonosti?

DEJANOVA: En.

VIRKAILIJA: Miksi sinä sitten höpiset mielettömyyksiä?

DEJANOVA: Minusta on turha vatvoa asiaa. Virhe on korjattava.

VIRKAILIJA: Mikä virhe? Kuka on tehnyt virheen? Missä se on? Miksi olet niin varma ettei lammasta ole?

DEJANOVA: Minä uskon häntä.

VIRKAILIJA: Uskot häntä! Nyt ei olla kirkossa. Mitä usko tässä auttaa? Jaosto on tutkinut asian. Onko allekirjoitus hänen? On. Entä henkilötunnus? Täsmää. Älä rupea saarnaamaan uskosta.

DEJANOVA: Miksi meitä kehoitetaan yhtä mittaa uskomaan ihmiseen, jos kukaan ei kuitenkaan usko?

VIRKAILIJA: Dejanova on tainnut vinksahtaa... Ahertaa vuosikausia hiirenhiljaa ja sitten yhtäkkiä... Dejanova, jospa menisit haukkaamaan raitista ilmaa. Kuuletko, Dejanova?

DEJANOVA: Älkää hätäilkö, ei minua mikään vaivaa. (Hymähtää katkerasti.) Jos ihminen istuu vaiti vuosikaudet, hänet leimataan seonneksi heti kun hän rohkenee tuoda julki ajatuksensa...

VIRKAILIJA: Älähän nyt, Dejanova!

DEJANOVA: Myöntäkää pois että on varsinainen tapaus, kun kalat rupeavat puhumaan. Niitä kun luullaan mykiksi...

VIRKAILIJA: Kas, kas tyttöä! Minä jo epäilin että sinä voit huonosti.

DEJANOVA: Jos teillä olisi hitustakaan älyä, te olisitte huomannut jo kauan sitten, että minä olen voinut huonosti kaikki nämä vuodet.

VIRKAILIJA: Minusta tuntuu että vastaisuudessa voit vieläkin huonommin...

DEJANOVA: Oletteko kuullut vitsin: jos olet 60-vuotias ja heräät aamulla niin, ettei mitään paikkaa kolota, olet vainaja. Se sopii kyllä muihinkin kuin 60-vuotiaisiin.

VIRKAILIJA: Parempi kun ei kolota mistään, ei 60-vuotiaana eikä sitä ennen. Vielä yksi asia, Dejanova, minä en kertoisi vitsejä työaikana enkä yleisön kuullen.

DEJANOVA: Parempi vitsi se teidän karjankasvatusluentonne oli.

VIRKAILIJA: Dejanova, nyt sinä ylität tietyn rajan!

DEJANOVA: Joskus se on joka tapauksessa ylitettävä. Ja se päivä on tänään.

VIRKAILIJA: Rajanloukkauksista rangaistaa, Dejanova.

DEJANOVA (pilkallisesti): Noin puhuu mies, joka on loukannut satoja rajoja.

VIRKAILIJA: Mies joka on nähnyt mitä siitä seuraa.

DEJANOVA: Minä olen kyllästynyt seuraamaan asioita sivusta. Meitä silminnäkijöitä on liikaa. Minä en halua olla katsomossa, haluan osallistua!

VIRKAILIJA: Mihän, Dejanova?

DEJANOVA: Jospa minäkin otan hoitolampaan...

VIRKAILIJA: Pilailletko sinä?

DEJANOVA: Minä liityn Ivan Antonoviin ja hänen ystäviinsä, koska te ette tee mitään asian hyväksi. Minä tunnen teidät.

VIRKAILIJA: Liityt heihin? Olet Troijan hevonen, käännyt omiasi vastaan!

DEJANOVA: Oikein oivallettu.

VIRKAILIJA: Pois tieltä oksat ja männynkävyt! Mene, mene vain Dejanova!

Tiesi on oleva ohdakkeinen mutta kunnia-kas! Jos sinä satut jäämään työttömäksi, ota yhteyttä. Minä yritän keksiä jotain. Ihmisiä tässä ollaan...

DEJANOVA: Sallinette että Dejanova kiittää etukäteen. Hyvästi!

18. kohtaus

Dejanova astuu pystybaariin jossa Ivan, Evgeni ja Jori juovat kahvia.

DEJANOVA: Minä tulen mukaanne. Hän ei aio tehdä mitään asianne hyväksi. Minä tunnen hänet.

JORI: Nainen tästä enää puuttui! Mikä älynväläys! Palatkaa hyvä sään aikana virkapaikallenne...

DEJANOVA: En tajua, mikä minua on pidätellyt siellä näinkin kauan.

EVGENI: Harkitkaa hyvä neiti, lopputili ei ole leikin asia!

DEJANOVA: Vai harkitkaa? Arvatkaa, montako vuotta olen harkinnut... Puolet elämästäni. Vuodet ovat vierineet niin etten enää muista niiden lukua. Aamulla herään siihen, että naapurin lasta piiskataan. Syynä on asunnon ahtaus, kaikki ovat toistensa tiellä. Sitten minua tuupitaan raitiovaunussa, ja työpaikalla vahtimestari nipottaa että olen myöhässä. Portaissa hotkaisen piirakan, joka on kylmä ja rasvainen kuin talinpala. Sen jälkeen minä selailen Seuraa, kas-telen kukkia ja vedän keuhkoihin ilmaa. Ja sitten se alkaa, kirjeiden ja asiakirjojen penkominen... Minä kirjoitan ja kirjoitan ja olen hiljaa... Kun katson ulos ja näen kyyhkysten lentävän, minä nostan käteni kuin pyrkisin lentoon. Sitten hätkähdän ja kaivaudun taas kirjepinojen sekaan. Ulkona sataa lunta ja lehdet kasaantuvat maahan vaikka vasta äsken oli kevät ja valvoin pitkään odottaen, että jonain lämpimänä yönä tapahtuisi jotain, että joku tulisi... Vuodet vierivät käsistä... Minä saan petollisia lupauksia kadulla ja kahvilassa, miehet pyytävät minua elokuvaan, mutta eivät puhu kanssani eivätkä kuuntele, hipelöivät vain... Työtoveri haluaa sänkyyn kanssani, mutta hänessä ei ole hohtoa, hän ei ole komea eikä älykäs, ei edes idiootti, hän ei ole yhtään mitään, vain tasapaksun tavallinen arkajalka, joka pitää mustia sukkia ja ehdottelee korkeintaan olemattomien levyjen kuuntelua... Onko sellainen elämää? Elävätkö kaikki samalla tavoin? Perunoita ja palapaistia henkilökunnan ruokalassa... Oletteko kuulleet, että Ivanovin vaimo kulkee hammaslääkärin kanssa... Jälkiruoaksi riisipuuroa... Kauppoihin on tullut ihania kenkiä, ovat vain kauhean kalliita... Se Georgiev on kanssa oikea tunari, ihme ettei se ole saanut potkuja... Sitten minä katoan taas asiakirjojen sekaan ja joudun litistykseen raitiovaunussa... Mäin olen tuhlannut koko elämäni, minusta ei tullut Marie Curietä eikä Sophie Lorenia, ei edes merikapteenia. Lapsena minä uneksinkin, että muuttuisin linnuksi... Lentää liihottelin aina unissani... (Tauko.) Ja te kehotatte minua palaamaan. Kiitos, ei kiinnosta! Menköön kuka tahtoo. Palkka on siedettävä, työtoverit ihmisiä ja työ rauhallista. Onko halukkaita? Tervemenoa, paikka on vapaa! (Kolmikon vaikeneminen saa Dejanovan hämilleen.) Älkää pelästykö, yleensä minä pidän

suuni kiinni. Mutta nyt kävi näin. Ei kai ole liikaa, jos puhuu kerran kymmenessä vuodessa? Vai mitä? Tulkaa Janakievin luo, hän hoitaa asianne. Mennään!

19. kohtaus

Dejanova vie kolmikon eräälle ovelle.

DEJANOVA: No niin. Janakiev on älykäs, hän ei voi olla ymmärtämättä teitä.

EVGENI: Sitä juuri pelkäänkin.

DEJANOVA: Hän auttaa teitä varmasti.

IVAN: No, ei sitten muuta kuin mennään sisään.

Kolmikko ja Dejanova menevät sisään ja näkevät perheidyllin. Räsymatoin peitetyllä lattialla leikkii lapsi, hellalla höyryää kattiloita, nurkassa on sänky jolla on tyynyjä, lisäksi huoneessa on tuoleja, vaatekaappi, televisio ja jääkaappi, seinillä on valokuvia ja kalenteri, pöydällä on kirjava liina ja maustepurkkeja, nainen kuorii perunoita esiliina edessään.

PERHEENEMÄNTÄ: Päivää, päivää, käykää peremmälle. Istukaa sängylle jos tuolit eivät riitä... On vähän ahdasta kun asutaan yhdessä huoneessa... Täytyy kuoria perunoita lihakeittoon... (Riisuu esiliinan.) Mirko, tarjoapas vieraille... (Vieraat ovat ymmällään. Lapsi menee vaatekaapille, ottaa sieltä suklaarasian, tarjoaa vieraille, vie rasian takaisin kaappiin ja jatkaa kuorma-autoleikkiään. Kiusallinen hiljaisuus.) Sää taitaa huonontua...

EVGENI: Tuntuu kylmenevän...

IVAN: Taitaa olla talvi tulossa...

JORI: Niin, lehdetkin putoilevat puista...

PERHEENEMÄNTÄ: Viime vuonna satoi solkenaan...

IVAN: Vettä tuli todella runsaasti...

Tauko, sitten Dejanova yrittää katkaista tukalan vaihtolon.

DEJANOVA: Sanopas vekkuli, mikä sinun niinesi on?

Poika ei vastaa.

PERHEENEMÄNTÄ (kyyneleet silmissä): Hän on epävirallisesti Tsvetomir.

DEJANOVA: Epävirallisesti? Entä virallisesti?

PERHEENEMÄNTÄ: Virallista nimeä ei ole.

IVAN: Ei ole? Miten se on mahdollista?

PERHEENEMÄNTÄ: Nimeä ei kirjattu, koska sitä ei ole luettelossa.

DEJANOVA: Missä luettelossa?

PERHEENEMÄNTÄ: Väestörekisterissä on sopivien nimien luettelo. Nimen on ehdottomasti oltava siinä, muuten lasta ei kirjata. Mutta me olimme ristineet pojan jo synnytyslaitoksella, emmekä voineet enää riistää häneltä nimeä. Vaikka olisimme pyydelleet miten, mikään ei auttanut. Nimi ei ole luettelossa ja sillä selvä. Lapsi jäi nimettömäksi. Virallisesti. Hän ei ole missään kirjoissa.

DEJANOVA: Anteeksi... Kuka olisi voinut kuvitella että...

PERHEENEMÄNTÄ: Voi, ei se mitään, minä olen jo tottunut tähän.

DEJANOVA: Kuulkaa, eikö tämän pitäisi olla Janakievin toimisto?

PERHEENEMÄNTÄ: Minkä Janakievin? Me olemme asuneet tässä viisi vuotta, emmekä tunne ketään Janakieviä.

DEJANOVA: Viisi vuotta!?

PERHEENEMÄNTÄ: Niin. Entinen talomme purettiin kun katua levennettiin, ja meidän piti saada uusi asunto pikapuoliin. Mutta tiedättehän ettei kaikille riitä, kun tarvitsijoita on paljon... Meille annettiin huone toisensa perään, mutta kaikki olivat purettavissa taloissa. Me jouduimme muuttamaan joka kolmas

viikko, kun talo pyyhkäistiin maan tasalle. Nyt on vallalla katujen leventämisvimma. Meistä se teki ikuiset muuttajat, mutta kun lapsi syntyi, meidän oli pakko vakiintua. Silloin meille annettiin tämä toimisto tilapäisasunnoksi.

IVAN: Mutta tämähän on virasto! Miten te voitte asua täällä?

PERHEENEMÄNTÄ: Tottumus on toinen luonto. Tässä on jopa omat etunsa. Jos tarvitsee todistusta tai lausuntoa, kaikki on nenän edessä. Kun olen ostoksilla, virkailijat käyvät hämmentämässä puuroa, ettei se pala pohjaan ja vahtivat lasta. Meillä on mukavat naapurit, ei voi valittaa... Mieheni vähän oudoksui tilannetta alussa, mutta nyt hänkin on tyytyväinen... Oikeastaan me olemme kaikin puolin tyytyväisiä. Ei kai se Janakiev ole sellainen tumma keskimittainen mies, jonka silmä vähän vipattaa?

DEJANOVA: Kyllä hän on.

PERHEENEMÄNTÄ: Hän on seuraavassa kerroksessa, suoraan tässä päällä. Kerran hän tuli tänne meirammin tuoksun perässä... Minä olin tehnyt papumuhennosta ja tarjosin hänelle lautasellisen... Jääkää tekin päivälliselle, lihakeitto on kohta valmista.

IVAN: Kiitos, mutta meillä on asiaa Janakieville.

PERHEENEMÄNTÄ: Miten vain, lihakeitto olisi kyllä heti valmista...

Evgeni, Dejanova ja Ivan poistuvat, mutta Jori jää leikkimään lapsen kanssa kuorma-autolla. Ivan palaa hakemaan häntä.

IVAN: Minne sinä jäit?

JORI: Tänne.

IVAN: Tänne? Miksi?

JORI: Rakastan lihakeittoa, olen rakastanut pienestä pitäen.

IVAN: Mutta meidänhän piti mennä Janakievin puheille!

JORI: Minä en tule.

IVAN: Miten niin et tule? Jos haluat jäädä syömään, me voimme odottaa sinua.

JORI: Ei tarvitse.

IVAN: Älä pelleile, Jori! Meidänhän piti mennä kertomaan totuus, se ettei minulla ole mitään lammasta! Etkö sinä haluakaan tulla mukaan?

JORI: Minä olen väsynyt kulkemaan ja todistelemaan, metelöimään ja kiipeilemään portaissa. En jaksa ravata pitkin käytäviä totuuden perässä. Olen jo neljäkymmenen kahden, haluan perheen ja lapsia, haluan että vaimo odottaa minua kotona esiliina edessään. Täällä me vain kuljemme pitkin käytäviä lampaan perässä, eikä kukaan tiedä, pääsemmekö enää koskaan ulos... Vaikka olenkin sinun lapsuudenystäväsi, minä olen silti vain ihminen. Haluan elää niin kuin muutkin. Ihminen elää vain kerran.

IVAN: Jaksa vielä vähän, enää yksi kerros!

JORI: Vai yksi? Entä sen jälkeen? Montako kerrosta me olemme jo kolunneet? En jaksa enää edes puolta kerrosta.

IVAN: Kuulithan sinä että Janakiev on järkevä mies, hän ymmärtää meitä. Älä hyppää kelkasta puolitiessä.

JORI: Vai puolitiessä? Sinun tiesi on loputon, minä en aio nääntyä talsimalla sitä loppuelämäni. Haluan säilyttää ihmisarvoni.

IVAN: Ihmisarvostahan tässä juuri on kysymys!

JORI: Minä haluan olla tuiki tavallinen ihminen. Olenko minä syypää siihen, että sinä ostit nöyhtäisen lampaanvillatakin? Sinulla on oma johtotähtesi, minulla omani. Minä olen kaukana sankarista, en halua Giordano Brunoksi. Minä olen tavallinen ihminen, minulla on oikeus olla!

IVAN: Jonain kauniina päivänä sinäkin saat tiedoksiannon. Miten silloin suu pannaan?

JORI: Häivy! (Istuutuu sängylle.)

IVAN: En minäkään ole mikään Giordano Bruno, mutta eihän ihmistä saa kohdella näin. Etkö sinä näe, mitä olet jo jättänyt taaksesi? Olemme hortoilleet paikasta toiseen, todistelleet ja vannoneet täydellisen tyhjiön takia! Niin monen

vuoden työ, väitöskirja, periaatteet... Sitten yhdellä kynänvedolla henkselit päälle, ja koko elämä on vailla merkitystä. Näyttää kuin yksi vaivainen paperinpala pystyisi kääntämään kaiken nurinniskoin. Riippumatta siitä, onko se tosi vai ei. Emmekä me voi tehdä mitään. Minä en suostu uskomaan että asia on niin. EN TULE KOSKAAN SUOSTUMAAN! Etkä sinäkään suostu. Etkö ymmärrä? Me emme voi suostua sellaiseen, tai muuten huomenna kun me vilkaisemme peiliin, kuva saattaa tervehtiä meitä määkimällä. Ymmärrätkö, määkimällä? Siksi sinunkin on pysyttävä mukana. Kuuletko sinä, Jori?
JORI: Minua väsyttää.

Ivan katsoo ensin Joria mutta kääntyy sitten katsomaan yleisöä.
Perheenemäntäkin katsoo yleisöä, samoin lapsi ja Jori. Katsomon lamput alkavat vähitellen kirkastua. Kun tulee aivan valoisaa, Ivan poistuu.

Väliaika

II NÄYTÖS

1. kohta

Viraston aula, Roikkuja istuu synkkänä hississä, alhaalla istuu hänen vaimonsa ääneti matkalaukun kulmalla. Asiat taitavat olla vinossa.

ROIKKUJA: Mikset sano mitään? Sinä käyt minun hermoilleni, vaimo.

VAIMO: Vaikeneminen on joskus kultaa.

ROIKKUJA: Lopeta viisastelu, ajattele minun tilannettani. Kakaise ulos! Eikö poika olekaan mennyt naimisiin?

VAIMO: Ei.

ROIKKUJA: No, mikä sitten on vinossa?

VAIMO: Ne aikovat antaa sinulle potkut.

ROIKKUJA: Minulle? Miksi?

VAIMO: Koska et ole näyttäytynyt työpaikalla.

ROIKKUJA: Johan on kyynistä! Miten minä olisin voinut näyttäytyä työpaikalla? Pelleilevätkö he? Eivätkö he tiedä varsin hyvin, että minä olen jumissa hississä?

VAIMO: He sanoivat: Voihan käydä niin, että hän jää loppuiäkseen hissiin. Mitä takuita siitä on?

ROIKKUJA: Enhän minä istu täällä vapaaehtoisesti! Minä kärsin puutetta... uhraudun... autan tiedettä... Mitä he meinaavat?

VAIMO: He sanoivat: Niinhän se on, mutta oli miten oli, häntä ei näy työpaikalla. Ei ole meidän syytämme, että hän roikkuu hississä. Työ on tehtävä, se ei odota.

ROIKKUJA: Mutta enhän minä aio roikkua ikuisesti! Etkö sanonut sitä heille?

VAIMO: Sanoin.

ROIKKUJA: Entä sitten?

VAIMO: He sanoivat: Me odotamme vielä pari kuukautta eikä yhtään enempää.
Ellei hän tule siihen mennessä...

ROIKKUJA: Niin mitä?

VAIMO: Keskinäisestä sopimuksesta...

ROIKKUJA: Vai keskinäisestä? Miten sopimus voi olla keskinäinen ellen minä suostu siihen?

VAIMO: He sanoivat: Kyllä hän suostuu, eihän hänellä ole paikkaa mihin mennä.

ROIKKUJA: Tuo minulle ”Kuinka teräs karaistui”...

Molemmat vaipuvat mietteisiinsä.

2. kohta

Janakievin huone. Virkailija korjaa vanhaa soivaa kelloa. Hänen työpöydällä on levällään kellon osia, hammasrattaita, jousia ja ruuvimeisseleitä. Ivan, Evgeni ja Dejanova astuva sisään.

IVAN: Hyvää päivää. Tehän olette toveri Janakiev?

VIRKAILIJA: Minä. Käykää peremmälle. Oho, sieltähän tulee kokonainen valtuuskunta. Olkaa hyvä ja painakaa puuta. Minä korjailen tätä kelloa, se ei oikein ole käydäkseen. Vanha vehje. Se ei näytä enää aikaa mutta soi. (Kellosta alkaa kuulua hempeä Mozartin menuetti.) Mitä pidätte? 1700-luvulta, Ludvig XVI ajalta... Ja soi kuin uusi... Miten voin palvella?

IVAN: Asia on hieman monimutkainen.

VIRKAILIJA: Niin on tämäkin. (Osoittaa kelloa.) Kolmesataaseitsemän osaa. Sanokaa pois vain, mistä kiikastaa, älkää ujostelko.

EVGENI: Me olemme jo käyneet yhdessä jos toisessakin paikassa ja...

VIRKAILIJA: Niin?

IVAN: Aloitanko alusta?

VIRKAILIJA: Mistä vain haluatte.

IVAN: Alusta. Minä ostin lampaanvillatakin.

VIRKAILIJA: Ahaa, te siis olette se takkimies? Juttu on todella typerä.

EVGENI: Idioottimainen.

DEJANOVA: Mutta silti selvä.

VIRKAILIJA: Aivan, selvä mikä selvä. Teillä ei ole lammasta. On vain sattunut ikävä erehdys.

IVAN: Pitää paikkansa.

VIRKAILIJA: Itse asiassa olette kerityttänyt villatakin, ette lammasta.

EVGENI: Se oli minun keksintöäni!

DEJANOVA (Ivanille): Mitä minä sanoin!

VIRKAILIJA: Sitten teidät rekisteröitiin lampaan omistajaksi.

DEJANOVA: Mikä oli virhe.

VIRKAILIJA: Mikä oli virhe. Teidät rekisteröitiin erehdyksessä.

IVAN: Niin.

VIRKAILIJA: Kaikki on selvää kuin vesi.

EVGENI: Näenkö minä unta?

VIRKAILIJA: Te ette omista lammasta.

IVAN: En.

VIRKAILIJA: Juuri se onkin pahinta.

IVAN (äimistyneenä): Miten niin?

VIRKAILIJA: Päävaikeus on siinä, että te ette omista ettekä edes halua myöntää omistavanne lammasta. Muuten asia selviäisi käden käänteessä.

IVAN: Selviäisikö?

VIRKAILIJA: Kyllä vain. Silloin omistamanne lammas siirrettäisiin suu- ja sorkkatautisena toiseen rekisteriin. Mutta kun teillä ei ole lammasta.

IVAN: Nyt en ymmärrä.

EVGENI: En minäkään.

VIRKAILIJA: Asia on hyvin yksinkertainen. On sattunut erehdys, eikö niin?

IVAN: Aivan.

VIRKAILIJA: Katsokaas kun tätä nykyä kukaan ei tunnusta tehneensä virhettä. Sellainen on normaali käytäntö. Tehdään mieluummin viisi uutta, ettei ensimmäinen paljastu. Ymmärrättekö? Siksi päivänselvät virheetkin menestyvät. Kukaan ei vahingossakaan myönnä teidän villatakkianne takiksi. Se on ja pysyy lampaana vaikka syyllinen vedettäisiin ristille teidän takki niskassaan. Teidän on turha kiusata itseänne todistelemalla, että villatakkinne on takki. Teillä on vain kaksi mahdollisuutta selvittää tilanteesta.

IVAN: Mitkä ne ovat?

VIRKAILIJA: Ensimmäinen ja nopein on ruveta maksamaan veroa.

IVAN: Vai vielä veroa?

VIRKAILIJA: Ettekö suostu?

IVAN: En. Entä se toinen mahdollisuus?

VIRKAILIJA: Jospa te myöntäisitte omistavanne lampaan, vain muodon vuoksi. Silloin meillä olisi jotain mihin tarttua.

IVAN: Mainitsitte toisen mahdollisuuden.

VIRKAILIJA: Se on ostaa lammas.

IVAN: Ostaa lammas? Selvittäisikö se muka tilanteen?

VIRKAILIJA: Kuulkaa, jos saisin lampaan, oikean tai kuvitellun, voisin tehdä sille mitä haluatte. Miksi te ette ostaisi lammasta? Oletteko naimisissa?

IVAN: E-en.

VIRKAILIJA: Silloin teiltä puuttuu vain lammas. Lammas on niin säyseä, vaatimaton ja hyväuskoinen. Se kiintyy helposti ihmiseen ja siihen voi aina luottaa. Se ei ole mikään kynsivä kissa tai haukkuva koira, joiden perusluonne on petollinen. Lammas on toista maata. Se ei osaa vihata eikä se ole kostonhimoinen. Ellen minä keräilisi soivia kelloja, hankkisin lampaan. Sen seurassa ihminen ei ole koskaan yksin, se luo kotiin aivan erityisen ilmapiirin, tunnelman josta on kaukana kaikkalainen vieraantuminen. Sitä paitsi lampaassa

on jotain kansallista, se edustaa maanläheistä perinnettä, kaikkea mistä me olemme etäänntyneet liiaksi. Niin, ja ajatelkaa myös että silloin teillä on joka hetki kotonanne tuoretta maitoa, juustoa ja muitakin elintarvikkeita. Saatte ne suoraan tuottajalta, joka on lisäksi läheinen ystävänne ja ehdottoman luotettava... Neuvon teitä ostamaan lampaan. (Ivan menee järkytyksestä sanattomaksi.) Te välttytte suunnattomilta ikävyyksiltä, jos ostate lampaan. Säästätte hermojanne, saatte ystävän kotiinne ja helpotatte minunkin työtäni. Ilman lammasta minun käteni ovat sidotut.

IVAN: Ainoa mahdollisuus todistaa, ettei minulla ole lammasta, on siis ostaa lammas?

VIRKAILIJA: Teidän tapauksessanne lammas on ainoa pelastus.

IVAN: Kiitos neuvosta, mutta minä yritän selvitä ilman.

VIRKAILIJA (huokaa): Voi tuota nuoruuden intomielisyyttä! No, omapa on asianne, halusin vain auttaa... Minäkin olin yhtä innokas nuorena... Jaa-a, ne olivat vuosia ne... (Äkkiä kello alkaa soittaa menuettia aivan kuin Janakievin nuoruudenmuisteloiden kunniaksi.)

3. kohtaus

Ivan, Evgeni ja Dejanova ovat jälleen viraston käytävällä, Evgeni kulkee etunenässä, äkkiä hän kääntyy Ivanin puoleen.

EVGENI: Kuule, mikset suostuisi Janakievin ehdotukseen?

IVAN: En voi, huomenna saisin maksaa veroa norsusta.

EVGENI: Myönnä edes että sinulla on lammas. Hän on valmis auttamaan. Sinä pääset eroon koko jutusta.

IVAN: Enkä myönnä!

EVGENI: Yritä nyt ymmärtää, Janakiev tarkoittaa sinun parastasi. Joskus on pakko tehdä kompromissi. Ellet tee, juttu voi vahingoittaa yliopistouraasi.

IVAN: Miten minä voisin myöntää sellaista, mikä ei ole totta?

EVGENI: Älä ole lapsellinen! Ajattele itseäsi, viis totuudesta!

Ivan käännähtää kiivaasti kantapäillään ja törmää toimistopöytäliikkeen, joka raahaa useita sähkölevyjä ja kahvipannuja.

TOIMISTOPÖYTÄLIIKKE (Ivanille): Missä sinä piilottelet sähkölevyäsi?

IVAN: En minä omista sähkölevyä.

TOIMISTOPÖYTÄLIIKKE (osoittaa levyjä): Niin näidenkin omistajat väittivät.

Vielä minä paljastan sinutkin. (Poistuu.)

IVAN (kumppaneilleen): Kuka tuo mies oikein on? Törmäsimme häneen jo kolmannen kerran.

DEJANOVA: Hän on vastuussa paloturvallisuudesta. Edustaa kansalaisjärjestöjä.

IVAN: Niinkö? Minä luulin että hänellä heittää.

EVGENI: Ja minä luulen, että on parasta lopettaa koko pelleily. Sitä ei kannata salata. Emme voi salata sitä enää!

IVAN: Mistä sinä puhut?

EVGENI: Lampaasta.

DEJANOVA: Mistä lampaasta?

EVGENI (osoittaa Ivania): Hänen lampaastaan.

DEJANOVA: Miten niin hänen lampaastaan? Onko hänellä lammas?

EVGENI: Tietysti on.

IVAN: Hei, mikä sinua vaivaa, Evgeni?

EVGENI: Salailu on järjetöntä.

IVAN: Heittääkö sinullakin? Kumina juttu... Evgeni, mikä sinua vaivaa?

DEJANOVA (Ivanille): Onko teillä lammas?

EVGENI: On ollut jo monta vuotta. Hän on hirveän kiintynyt siihen. Se on valkoinen ja sillä on rusetti kaulassa.

DEJANOVA (katsoo Ivaniin): Onko teillä lammas?

EVGENI: Ette arvaa miten hellästi hän nimittelee sitä... Lammas makaa paimenmatolla hänen jalkojensa juuressa haaveellisen näköisenä ja silmät sirrillään...

DEJANOVA (katsoo Ivania silmiin): Onko...

EVGENI: Ivan rakastaa lammastaan eikä pidä sitä eläimenä. Siksi hän ei halua maksaa siitä veroakaan. Kukapa olisi uskonut, että hän kieltäisi uskollisimman ystävänsä? Niin monen yhdessä eletyn vuoden jälkeen...

IVAN: Evgeni puhuu totta. Minulla on lammas.

DEJANOVA: Mutta silloinhan kaikki mitä te olette sanonut...

IVAN: Minä kuvittelin että voisin salata sen. Mutta en voinutkaan. Siksi kielsin sen.

DEJANOVA (katkerana): Taas minua on petetty... Miksi juuri minulle käy aina näin...?

IVAN: Olen pahoillani.

EVGENI: Vai pahoillasi? Miksi sinä juoksutat meitä toimistosta toiseen? Miksi petät ihmisiä? Miksi raahasit mukaan tuon onnettoman tytön?

IVAN (Dejanovalle): Sääntäily on sekoittanut hänen järkensä, hän ei siedä vastavaitteita. Parasta kun myötäilemme häntä...

EVGENI: Minua ei vaivaa mikään! Olen vain saanut tarpeekseni sinun periaatteistasi. Kuuletko, olen tätä myöten täynnä! (Näyttää kurkkuaan.) Sinä kunniallinen periaatteen mies! Olet aina tyrkyttämässä meille kunniallisuuttasi: katsokaa minua, minulla on periaatteita, minulla on oma näkemys. Teillä ei ole, suksikaa suolle, senkin matelijat. Pärjään ilman omaa taloa, asun alivuokralaisena, en koskaan nöyristele tai tee kompromisseja. Katsokaa kielitieteilijää joka tutkii sivulauseita, elää alivuokralaisena ja syö rinkelin päivälliseksi, hän ei epäile periaatteitaan! Minua yököttää koko juttu. Mitä sinä oikeastaan ajat takaa? Sitäkö että ihminen voi elää kunniallisesti, että hänellä voi

olla periaatteita, joista ei koskaan tarvitse poiketa? Hah, olet täysi taukki, otsastasi puuttuu vain kyltti: Uusi ihminen, soittakaa kahdesti!

IVAN: Hän ei vaivaa mikään, hän on täysin normaali.

EVGENI: Minulle ei riitä että elän jotenkin, haluan elää hyvin, kuulitko?

Ahersin kuin kaista saadakseni diplomin ja päästäkseni yliopistoon. Opettajat jakelivat kiitettäviä toisille, yhden äiti oli johtaja, toisen isä tarkastaja. Minun oli kanneltava, muuten en olisi saanut kiitettäviä. Sinä sait tyydyttäviä, mutta et jäänyt velkaa kenellekään, edes opettajille... ja pidit sitä luonnollisena. Kaikesta huolimatta pääsit yliopistoon, vieläpä normaalisti, se ei mahdu minun kallooni vielä tänäkään päivänä...

IVAN: Silkka sattuma.

EVGENI: Tietysti. Onnenpotku jolla ei pitemmälle pötkitty. Muuten sinä et olisi enää vaivainen assistentti, kun opiskelutoverisi ovat vähintään dosentteja.

Rinkelisi ja periaatteesi häiritsevät heitäkin.

IVAN: Puhut kuin selvänäkijä.

EVGENI: Kuin realisti ja ystävä. Et tule koskaan saamaan yhtä komeaa taloa ja vaimoa, tai yhtä korkeaa asemaa kuin minä.

IVAN: Siinäpä se, yhdellä on mielipide, toisella talo.

EVGENI: Sinä olet typerä, olet niin typerä ettet ymmärrä yhtään mitään!

Säntäilet vain totuutesi perässä. Oletko jo saanut sen kiinni? Oletko todistanut kenellekään, että villatakkisi on villatakki? Uskooko sinua kukaan muu kuin tuo naiviuden huippu? Leikitkö sinä Jeesusta joka on menossa Golgatalle lampaanvillatakki selässään?

IVAN: Jätä ainakin Dejanova rauhaan.

EVGENI: Hän kuvittelee olevansa lintu! Lentelee unessa siivet levällään!

IVAN: Jätä hänet rauhaan.

EVGENI: Oho, taidat haastaa riitaa?

DEJANOVA: Miksi te tulitte kanssamme Jankievin luo?

EVGENI: Minä luulin että Ivan antaisi vihdoinkin periksi, halusin nähdä miten. Myt minä vihdoinkin tiedän, että hän on hullu, tai leikkii hullua. Ei tuulimylyjä vastaan kannata taistella, älykäs ihminen ui myötävirtaan. Parasta sitoa lammas, ruokkia sitä ja maksaa vero. Ja painua jokainen omaan kotiinsa.

IVAN: Jokainen omaansa?

EVGENI: Niin. Se on parasta, usko pois, olemmehan me sentään lapsuudenystäviä. Pane lampaallesi panta kaulaan niin päästään lähtemään.

Kuka nyt viitsisi hortoilla koko ikäänsä näillä käytävillä!

IVAN: Minä ihmettelinkin aina, miten opettajainhuoneessa tiedetään kaikki...

EVGENI: Keski-ikäinen mies ja syö yhä rinkeleitä lounaaksi ties missä loukossa! Tule järkiisi, Ivan! Eiköhän lähdetä?

IVAN: Lähdetään vain.

EVGENI: Lampaanko kanssa?

IVAN: Ei vaan villatakin.

Ivan ja Dejanova lähtevät. Evgeni seisoo hetken liikkumatta ja lähtee sitten vastakkaiseen suuntaan.

4. kohta

Ivan ja Dejanova jatkavat kulkuaan toimistosta toiseen. He tulevat eräälle ovelle ja koputtavat, mutta kukaan ei vastaa. He painavat kahvaa.

IVAN: Lukossa.

DEJANOVA: Hän on varmasti sisällä. Kuuletko miten laskukone rätisee. Vain hän voi ratkaista pulmamme, se kuuluu hänen toimialaansa.

Samassa tulee paikalle Toimistopäällikkö, joka kantaa jälleen keittolevyjä.

Niiden johdot raahaavat pitkin lattiaa.

TOIMISTOPÄÄLLIKKÖ: Kolkuttakaa vain, ei hän kuitenkaan avaa. Hän pelastaa Venetsiaa.

DEJANOVA: Mitä Venetsiaa?

TOIMISTOPÄÄLLIKKÖ: Italian Venetsiaa tietysti! Palatseineen ja kanavineen. Adrian meren helmeä...

IVAN: Miltä hän sen pelastaa?

TOIMISTOPÄÄLLIKKÖ: Vajoamiselta. Venetsia vajoaa joka vuosi kymmenen milliiä. Viidenkymmenen vuoden kuluttua se on puoleksi upoksissa, ellei sitä ennen löydetä pelastusta.

DEJANOVA: Vai pelastaa hän Venetsiaa?

TOIMISTOPÄÄLLIKKÖ: Niin. Jo kolmatta vuotta. Te koputatte turhaan, hän ai ota vastaan ketään.

IVAN: Mutta eikö hän vastaa veroista?

TOIMISTOPÄÄLLIKKÖ: Varoista ja veroista! Pitäisikö hänen jättää Venetsia oman onnensa nojaa verojen takia? Mitä ihmeen väkeä te olette? Polttaisitte koko viraston yhden kahvikupillisen takia, mutta veisaatte viis Venetsiasta. Te olette itsekkäistä. On niin hauskaa keittää salaa kahvia ja piilotella ankarasti kiellettyä keittolevyä kaapissa, vajoaa Venetsia tai ei. Odota vain, kyllä minä nappaan sinunkin levysi vaikkakätkisit sen miten!

IVAN: Epäilemättä.

TOIMISTOPÄÄLLIKKÖ: Mistään piittaamatonta väkeä! (Dejanovalle.)
Sinunkin levysi vuoro tulee aikanaan.

DEJANOVA: Se on jo takavarikoitu.

TOIMISTOPÄÄLLIKKÖ: Tuli ei säästä ketään. Kun se syttyy, palavat sekä ystävät että vihamiehet. Tulella ei sovi leikkiä.

IVAN: Ei sovi.

DEJANOVA: Se polttaa ne piittaamattomat.

TOIMISTOPÄÄLLIKKÖ: Niin polttaa, muodossa tai toisessa. (Poistuu omaan huoneeseensa ja kääntää kädet tutisten levyt päälle.) Että pitääkin olla kuin jääkaapissa. Patteri on korjaamatta jo viidettä vuotta. Olen kurkkuani myöten täynnä levyjen keruuta ja yhteiskunnallista toimintatarmoa. Mitä tarmoa sellainen on ettei kukaan koske sormellakaan patteriini?

5. kohta

Viraston aula, roikkuja syö hississä säilykkeitä, vaimo ja poika tulevat hissini juurelle.

VAIMO: Sano: Hyvää päivää, isä! No!

POIKA: Hyvää päivää, isä.

Molemmat katsovat ylös.

ROIKKUJA: Ai, tekö siellä? Hetkinen. (Panee säilykepurkin syrjään ja pudistelee ruokaliinaa.) No niin, mitä kuuluu, miten työ luistaa? Entä opiskelu?

POIKA: Hyvin pyyhkii.

ROIKKUJA: Mitä mieltä olet tästä hissistä? Pystytkö korjaamaan sen?

POIKA: Tämän mallin korjausta ei ole vielä opetettu.

ROIKKUJA: Sinun pitää lukea täydentävää kirjallisuutta. Tätä mallia ei ehkä käsitellä koulussa, koska sen valmistus on lopetettu.

VAIMO: Kyllä hän lukee.

ROIKKUJA: Miltä vuodelta teidän oppikirjanne ovat?

POIKA: Tuota... En nyt muista, kai vuodelta seitsemänkymmentäkolme...

ROIKKUJA: Paina, hyvä poika, mieleesi pikkuasiatkin, tai isäsi käy kalpaten.

VAIMO: Kyllä hän painaa.

ROIKKUJA: Sinun on muistettava kaikki, tiedettävä kaikki ja osattava kaikki.

Sinä et ole kuin toiset, isäsi on roikkuja!

VAIMO: Kyllä hän osaa.

POIKA: Kyllä, isä.

ROIKKUJA: Näytäpä nyt todistuksesi. (Laskee alas korin, poika ja äiti katsahtavat toisiinsa, sitten poika vetää taskustaan todistuksen ja panee sen koriin, jonka roikkuja vetää ylös.) Hienoa! Erinomaista! Isäsi roikkuu täällä kuukaudesta toiseen ja sinä hankit itsellesi välttäviä!

VAIMO: On siellä kiitettäväkin.

ROIKKUJA: Niin on, äidinkielessä. Aikooko poika runoilijaksi? Hänestähän piti tulla hissiteknikko, joka pelastaa isänsä.

VAIMO: Pojalla on kirjallisia taipumuksia...

ROIKKUJA: Niin on minullakin, mutta silti minä roikun hississä. Kunhan poika roikkuu jonain päivänä hississä, niin miten silloin suu pannaan? Kirjallisilla taipumuksilla ei vielä pitkälle pötkitä.

POIKA: Sinä ajattelet vain itseäsi.

ROIKKUJA: Mitä? Noinko puhutaan isälle?

POIKA: On muillakin isät... ja millaiset... Mutta sinä vain roikut täällä...

ROIKKUJA (jäisesti): Mitä sinä tarkoitat?

POIKA: Sitä vain, ettei roikkuvasta isästä anneta lisäpinnoja, kun pyrkii yliopistoon tai hakee asuntoa.

VAIMO (pelästyneenä): Kyllä poika lukee.

ROIKKUJA: Onko sinulla vielä muuta sanottavaa?

POIKA: On. Pelkillä tiedoilla ei päästä puusta pitkään. Tieto on tietoa, mutta titteli pitää tiellä.

VAIMO (pelästyneenä): Kyllä poika lukee.

POIKA: Voit pyrkiä vaikka minne, etkä pääse, ellei sinulla ole selustaa.

ROIKKUJA: Selustaa?

POIKA: Niin, selusta on tarpeen eikä etupuoli. Ellei ole selustaa, muut ajavat ohi. Toisten isät ovat heiluneet joka taholla. Kenellä on sopivia lapsuudenystäviä, kenellä menestyneitä opiskelutovereita. Entä me? Mikä isänne on, minulta kysytään. Tuota.... hän on roikkuja. Mikä virkaporras se on?

VAIMO (väliin): Kyllä poika lukee.

ROIKKUJA: Tämä ei ole virkaporras, tämä on onnettomuus! Etkä edes sinä välitä auttaa minua, vaan saarnaat elämästä. Minä en sinun iässäsi rojhennut killistellä isälleni. Selusta! Onhan sinulla oma selkä, mihin sinä selustaa tarvitset?

POIKA: Selkäni ei ole tarpeeksi leveä.

ROIKKUJA (huolestuneella katkeilevalla äänellä): Tiedätkö että isästäsi voi tulla lintu? Tiedätkö, kysyn vain... Kunhan muutun linnuksi, niin silloin nähdään mitä teet... Senkun kirjoitat runoja ja saarnaat elämästä...

POIKA: Miten niin linnuksi? Miksi linnuksi?

ROIKKUJA: Viisaat ovat sanoneet, että jos joudun jatkuvasti roikkumaan, elimistössäni voi tapahtua biologisia muutoksia.

VAIMO: Herra varjele!

ROIKKUJA: Luuni kevenevät ja täyttyvät ilmalla. Jotkut elimet surkastuvat ja toiset kehittyvät. Silloin voit olla tyytyväinen ja sanoa: minun isäni on tärkeä lintu!

POIKA: Lopeta jo, isä!

ROIKKUJA: Ja kun minä jonain kauniina päivänä kiertelen kyyhkysten ja muiden siivekkäiden kanssa aikani kattojen ja puitten yllä ja muutun sitten pikkuruiseksi pisteeksi taivaalla, silloin te sanotte: Millainen isä meillä olikaan! Mutta me emme antaneet hänelle arvoa ja hän lensi pois.

VAIMO (ojentaa käsiään): Kirii!

POIKA: Isä!

Ojentelee käsiään kuin yrittäisi estää isäänsä lentämästä pois.

ROIKKUJA (hetken päästä): Menkää, menkää pois, minä haluan olla yksin!

Vaimo ja poika poistuvat pää kumarassa.

6. kohta

Ivan ja Dejanova jatkavat harhailuaan toimistosta toiseen. Tultuaan viimeiselle ovelle he avaavat sen ja astuvat sisään. Ihme ja kumma, työpöydän takana istuu Evgeni.

DEJANOVA: Näetkö sinäkin Evgenin, vai valehtelevatko minun silmäni? Vähemmästäkin ravaamisesta saa hallusinaatioita... Hän on kuin ilmielävä Evgeni...

EVGENI: Kertokaa asianne.

DEJANOVA: Äänikin on samanlainen... Anteeksi, onko nimenne Evgeni?

EVGENI: On.

DEJANOVA: Ystävämme Evgeni! Mitä te teette täällä?

EVGENI: Työtä.

DEJANOVA: Työtä?

EVGENI: Niin, tavallista työtä palkan eteen kuten muutkin. Äh, miten voin palvella?

DEJANOVA: Ettekö tunne Ivan Antonovia?

EVGENI: Anteeksi, ketä?

DEJANOVA: Ivan Antonovia. (Osoittaa Ivania.) Hänen nimensä on Ivan Antonov.

EVGENI: Olkoon vain.

DEJANOVA: Eikö se sano teille mitään?

EVGENI: Tuhlaatte kallista aikaani. Täällä tehdään työtä. Mitä asianne koskee?

DEJANOVA: Lammasta.

EVGENI: Mitä lammasta?

DEJANOVA: Pilailletteko te?

EVGENI: Oletteko te hänen sukulaisensa?

DEJANOVA: En. Minä kerron vain lyhyesti hänen tarinansa, koska hän itse ei jaksa.

EVGENI: Hyvä, kertokaa olennainen. Niin...? Äh, molemmat mykistyivät.

(Pyörittää puhelimen numerolevyä.) Popov, luonani on joku Ivan Antonov...

Kysymys on jostain lampaasta... Niinkö?... Epäilemättä... Yritti salata... (Katsoo Ivaniin.) Ymmärrän... Ei suu- ja sorkkatautirokotusta... Niin... Ei ole rokotettu... Sakkoko?... Ymmärrän... Pienin rangaistus on sakko... Salaamisesta voidaan haastaa oikeuteen...

IVAN (kiljuu): Älkää, hyvät ihmiset! Ei ole mitään lammasta, on vain tämä villatakki, takki, t-a-k-k-i!

EVGENI (laskee kuulokkeen): Älkää kiljuko, toveri Antonov, se ei sovi.

Ajatelkaa miten tulvillaan maailma on tapahtumia. Lähi-Idässä on selkkaus, ihmisiä kuolee, Italia kärsii hallituspulasta, tekokuun ampuminen on lykätty, talousvaltuuskuntamme lähtee Lontooseen, Leipzigin messut ovat päättyneet, Brasilian viidakoista on löydetty uusi heimo... Ja te vain hätäilette lampaastanne, vai villatakkiko se oli... Paha juttu. Haiskahtaa poliittiselta välinpitämättömyydeltä... Ja teidän pitäisi olla älykäs mies, kasvatattehan te nuorisoa. Ei näytä hyvältä, ei! Ettekö voisi osoittaa suurempaa luottamusta meihin? Jos me sanomme, että lammas on olemassa, teidän on uskottava meitä. Me työskentelemme teidän hyväksenne, vaikka ette ymmärräkään sitä omasta kapeasta näkökulmastanne. Meidän on ajateltava koko yhteiskunnan parasta...

IVAN: Minä olen saanut toisen luokan hengenpelastusmitalin.

DEJANOVA: Ivan!

IVAN: Näettekö, tässä se roikkuu! (Osoittaa olematonta mitalia.) Eikö näy?

Evgeni ja Dejanova vilkaisevat toisiinsa, minkäänlaista mitalia ei ole.

IVAN (hyvin huolestuneena): Ettekö te näe sitä? Minulle annettiin toisen luokan hengenpelastumitali hukkuvan pelastamisesta. Eikö se todellakaan näy?

(Yleisölle.) Tässä se on. Palkitsivat minut toisen luokan mitalilla... Tässä se on... Tässä on mitali... Näettekö sen?

7. kohta

Kaupungin puisto, Ivan paimentaa nurmikolla takkiaaan, vieressä istuu jakkaralla Dejanova joka kutoo.

IVAN (villatakilleen): Älä syö kamomillaa, saat vatsanpuruja. Tuolla on apilaa, syö sitä. (Dejanovalle) Se on oikea ahmatti, syö kaiken mitä eteen sattuu, saa vielä vatsahaavan...

DEJANOVA (kääntämättä katsettaan kutimesta): Tänään sille ruoka maistuu.

IVAN: Minun seurassani se laiduntaa sina hyvin... Kas, kas. Etkö näe ette se ole ruohoa vaan juolavehnää? Älä hamua sieltä! (On kiskovinaan takkia narusta.)

Tule tänne, täällä voit syödä... Odota vähän, nyhdän juolavehnät maasta.

(Kumartuu nyhtämään.) Pureskele hitaammin, älä hoppuile, tai saat happovaivoja. (Dejanovalle.) Viime yönäkin se valvoi kolmeen asti.

DEJANOVA: Olisit antanut sille soodaa.

IVAN: Minähän annoin.

DEJANOVA (kutoo päätään nostamatta): Eikö se auttanut?

IVAN: Sillä on niin herkkä vatsa. Se saa vähästäkin happovaivoja, ja rairuohosta se saa ähkyn. Ovatkohan kaikki lampaat samanlaisia kuin tämä meidän? No, nyt se on taas päivänkakkaroitten kimpussa... Nehän ovat silkkaa selluloosaa, miksi sinä niitä hamuat? (Siirtää takin toiseen paikkaan.) Syklofosfamiitti ei sovi sille, sen tasapainoasti reistailee. Meidän on kerittävä se, mutta millä?

DEJANOVA: Koneella.

IVAN: Eikö olisi parempi pysytellä ajan hermolla? Kemiallinen menetelmä valauttaa villat kuudessa päivässä,

DEJANOVA: Mutta kun sen vatsa ei siedä syklofosfamiittia...

IVAN: Niin, sen tasapainoelin häiriintyy ja se ravaa vauhkona sinne tänne...

Minäpä tarkistan, mitä kirja sanoo tällaisesta tapauksesta. Emmehän me ole enää oman onnemme nojassa. (Avaa virkailijalta saamansa kirjan ja vilkaisee kelloaan.) Alkaa olla aika. (Sulkee kirjan.)

DEJANOVA (kutoo): Joko?

IVAN: Jo.

Dejanova jättää kutimensa, poistuu ja palaa hetken päästä kantaen kahta ämpäriä. Ivan laskee villatakin jakkaralle ja käy hakemassa sahapukin jonka selkään hän levittää takkinsa. Sitten hän istuu jakkaralle, tarttuu toiseen hihaan ja alkaa lypsää toiseen ämpäriin. Dejanova kutoo jälleen.

IVAN: Se tuntuu ehtyvän. (Jatkaa lypsämistä.)

DEJANOVA: Johtuu odelmasta. Ruohossa näkyy olevan nokea. (Kutoo.)

IVAN: Mutta rasvapitoisuus on ainakin kunnossa... Seiso paikallasi! (Suihkukone jylisee.) Se lypsää hyvin kun se on rauhallinen, mutta annas olla kun suihkukone lentää päältä, niin silloin loppuu maidon tulo, ei heru pisaraakaan. (Näyttää kättään.) Katso vaikka.

DEJANOVA: Se on niin herkkä.

IVAN: Kolmivuorolypsy tuntuu sopivan sille. No, nyt otetaan toinen puoli... (Siirtää jakkaran ja ämpäriin toisen hihan kohdalle.) Seiso paikallasi, ei puistovahti tee sinulle pahaa... (Lypsää.)

DEJANOVA: Pesitkö kätesi?

IVAN: Suihkulähteessä.

DEJANOVA: Eilen unohdit.

IVAN: Siksi minä lypsinkin nenäliinan läpi... (Lypsää.) Ajattelin panna tänä iltana maitoa juoksettumaan...

DEJANOVA: Pistä vain piimimään, saadaan hyvää lampaanmaitojukurttia.

Puistokäytävältä ilmestyy Jori joka työntää lastenvaunuja. Huomatessaan Ivanin ja Dejanovan hän pysähtyy, mutta tulee sitten heitä kohti koska muutakaan mahdollisuutta ei ole.

JORI: Millainen on vointi tänään? Sujuuko maidontuotanto? Onko tuotos nousussa? (Dejanovalle.) Hyvää päivää.

IVAN: Hyvähän se. Tuotos on kahdeksisensataa grammaa per hiha.

JORI: Hauska kuulla, hauska kuulla.

IVAN: Tämä on vähän ummessa. Johtuu odelmasta.

JORI: Ei sitä mikään vaivaa. Älä luule että meijerissä saataisiin herumaan enempää. Oliko sillä happovaivoja viime yönä?

IVAN: Se valvoi kolmeen asti.

JORI: Johtuu päivänkakkaroista. Tai jospa se on hotkaissut huomaamatta gladioluksen...?

IVAN: Vaikka paimentaisin sitä miten, se hyökkää päivänkakkaroiden kimppuun heti kun silmä välttää... Ruusuista se ei perusta kun ne pistävät, mutta annas kun se näkee päivänkakkaroita, niin heti on päästävä hamuamaan niitä.

JORI: Ei sille mitään mahda. Minunkin pienokaiseni on kaiken aikaa pahanteossa. Eilen kun jätin hänet hetkeksi tiskipöydälle, niin tiputti hyväkäs kaikki astiat lattialle. Työnsi yhdellä sormella lautasen toisensa perästä...

IVAN: Otatko vähän maitoa pojalle? Se on vasta lypsettyä.

JORI (katsoo tyhjää ämpäriä): Kiitos vain mutta vauva ei syö muuta kuin Kullanmuru-sarjaa, hän ei edes tunne maitoa. Etkö tiedä etteivät äidit halua enää imettää kun se veltostuttaa rinnat?

IVAN: Ota sitten itsellesi. Voit keittää vaikka maitoperunaa. Tämä maito ei olekaan peräisin ties mistä satunnaisesta lampaasta. Meidän lammas on tarkkaan tutkittu ja aidoksi havaittu.

JORI: Tiedänhän minä että se on tarkkaan tutkittu ja aito, mutta kun minulla ei ole astiaa. Käväisen hakemassa kannun ja palaan heti.

IVAN: Käväise vain, emme me täältä minnekään häivy. (Jori lähtee vaunuineen.) Joka päivä hän lähtee hakemaan kannua eikä enää palaa.

DEJANOVA: Hajamielinen mies.

IVAN: Hyvin hajamielinen.

8. kohta

Sama puisto johon tulevat lääkäri ja kaksi isokokoista mutta leppoisen näköistä miespuolista hoitajaa jotka asettuvat Ivanin ja Dejanovan molemmin puolin, tosin syrjemmälle.

LÄÄKÄRI: Heitähän on kaksi! Onko meillä kahta pakkopaitaa?

HOITAJA: Vain yksi.

LÄÄKÄRI: No, onneksi se on niin tilava että siihen mahtuu useampia. (Ivanille ja Dejanovalle.) Hyvää päivää...

IVAN: Päivää.

DEJANOVA: Päivää.

LÄÄKÄRI: Kaunis ilma tänään.

IVAN: Sää tiedotus lupaa puolipilvistä tai pilvistä.

DEJANOVA: Ja sadekuuroja. Varsinkin iltapäivällä.

LÄÄKÄRI (huomaa kutimen): Ei haittaa, sade on tarpeen kasveille.

IVAN: Niin on.

DEJANOVA: Tarpeen mikä tarpeen.

LÄÄKÄRI: Saanko vähän vilkaista kudintanne? Onpa kaunis... (Ottaa käsityön Dejanovalta ja antaa sen hoitajalle.) Niin, ja kasvit puolestaan auttavat eläimiä, jotta ne tulisivat kylläisiksi ja kasvaisivat.

IVAN: Veitte sanat suustani.

DEJANOVA: Auttavat miten auttavat.

LÄÄKÄRI: Miten teidän eläimenne voi?

IVAN: Hyvin.

LÄÄKÄRI: Siltä näyttää... Saanko kyvyä, mikä se oikeastaan on?

IVAN: Lammas.

DEJANOVA: Lammas mikä lammas.

LÄÄKÄRI: Ymmärrän. Lammas mikä lammas. Veitte sanat suustani. Ja paimennatte sitä täällä?

IVAN: Niin paimennamme.

LÄÄKÄRI: Kaksinko?

DEJANOVA: Vuorotellen. Hän kahteentoista, minä kahdestatoista kahdeksaan. Välillä pidämme lounastauon, ja keskiviikkoisin menee puoli päivää huoltoon.

LÄÄKÄRI: Ymmärrän. Eihän kukaan jaksaa ilman lounastaukoa. Iltapäivällä on pakko huilata. Entä millaisia ovat tulokset?

DEJANOVA: Varsin rohkaisevia.

LÄÄKÄRI: Ymmärrän. Antaako se paljon maitoa?

IVAN: Enemmän villaa kuin maitoa. Se on sellaista rotua.

LÄÄKÄRI: Vai sellaista rotua? Lypsättekö sitä useinkin?

IVAN: Kokeilemme parhaillaan kolmivuorolypsyä.

LÄÄKÄRI: Kolmivuorolypsyä?

IVAN: Se on taloudellisesti kannattavinta.

LÄÄKÄRI: Ymmärrän, Niin tietysti.

IVAN: Jos voisitte olla ymmärtämättä edes joskus. Se ujostelee ymmärtämistänne ja antaa vähemmän maitoa. Ojentaisitteko minulle toisen ämpäriin, tämä täyttyi.

LÄÄKÄRI (ojentaa Ivanille toisen ämpärin): Montako ämpärillistä se ahtaa päivässä?

IVAN: Keskimäärin kaksi. Lauantaisin ja sunnuntaisin se ei lypsä lainkaan, ne ovat sen vapaapäiviä. Se noudattaa viisipäiväistä työviikkoa.

LÄÄKÄRI: Viisipäiväistä?

IVAN: Kuten kaikki muutkin.

LÄÄKÄRI: Ymmärrän. Niin tietysti. Entä miten on villan laita?

IVAN: Mikä puoli siinä kiinnostaa teitä erityisesti?

LÄÄKÄRI: Onko se tiheää ja valkoista, ja miten keritsette sen?

IVAN: Käytämme kemiallista keritsintää.

LÄÄKÄRI: Kemiallista?

IVAN: Ravintoon lisätään tietty määrä syklofosfamiittia ja kuudessa päivässä villat valahtavat. Aine ei vahingoita eläintä eikä villaa.

LÄÄKÄRI: Hyvin mielenkiintoista. Entä vaikuttaako se maitoon?

IVAN: Maitoon vaikuttavat sadut ja melu. Jos ympärillä on melua, ei heru maitoa.

LÄÄKÄRI: Miksi sitten paimennatte lammastanne puistossa? Eikö täällä ole liian meluisaa?

IVAN (pukee villatakin päälleen): Aioitte kai sanoa, eikö täällä ole liian meluisaa takille? Ei ole.

LÄÄKÄRI (hämmentyneenä): Miten niin? Eikö se olekaan lammas?

IVAN: Mitä luulette?

LÄÄKÄRI: Luulin että se on lammas.

IVAN: Te ette ole kunnossa, tohtori, menkääpä tutkittavaksi. Mikä lammas tämä muka on? Ettekö te näe, että se on selvä villatakki? Oletteko ennen nähnyt lampaalla hihoja ja nappeja?

LÄÄKÄRI: Minä olen silti kahden vaiheilla, onko se takki vai lammas. Liekö se sittenkin lammas...?

IVAN: Selvää jakomielisyyttä. Menkää psykiatrille, tohtori, sieltä voi löytyä apu.

LÄÄKÄRI: Hm. Oletteko te varma, että se on takki?

IVAN: Katsokaa itse.

LÄÄKÄRI: Miksi te sitten paimennatte sitä puistossa?

IVAN: Missä muuallakaan?

LÄÄKÄRI: Onko sitä yleensä pakko paimentaa?

IVAN: Asiakirjat sanovat, että se on lammas.

LÄÄKÄRI: Mitkä asiakirjat?

IVAN: Nämä. (Vetää taskustaan papereita ja ojentaa ne tohtorille.)

LÄÄKÄRI: Verolippu... Mustapäinen, lyhytvillainen shumenilainen lammas...

Rokotettu suu- ja sorkkatautia vastaan... Ensi kertaa näen ja koen moista!

IVAN: Minä voin vakuuttaa ettei meillä ole muita lampaita. Tämä on ainokaisemme. Miksi emme toisi sitä laitumelle, muutenhan se kuolisi nälkään?

LÄÄKÄRI: Ensi kertaa kuulen tällaista... (Tutkii uudelleen papereita.)

Kielitietelijä... Mustapäinen shumenilainen... Tästähän voi tulla hulluksi!

IVAN: Älkää turhaan syventykö asiaan, tohtori. Hyväksykää se, että tämä on lammas. Sitten näette, miten helposti kaikki käy.

LÄÄKÄRI: Mutta tuohan on villatakki! Jokainen normaali ihminen näkee sen heti!

IVAN: Niin te luulette, mutta asiakirjat sanovat että se on lammas.

DEJANOVA: Etekö te usko asiakirjoja, tohtori? Ai, ai, paha juttu.

IVAN: Kyllä teidän pitäisi luottaa niihin enemmän. Jos viranomaiset sanovat että villatakki on lammas, teidän on uskottava heitä. Hehän työskentelevät teidän hyväksenne.

LÄÄKÄRI (nyökyttää ymmärtävästi päätään): Minä uskon heitä.

IVAN: Niin minäkin. (Tauko.) Kaunis ilma tänään, vai mitä?

LÄÄKÄRI (ajatuksissaan): Sää tiedotus lupaa puolipilvistä tai pilvistä... (Poistuu ajatuksissaan mutta palaa hetken päästä ja hyvästelee Ivanin ja Dejanovan.)

Näkemiin. Näkemiin. (Lähtee hoitajien seuraamana.)

IVAN (villatakilleen): Me lähdemme vielä hiukan juttelemaan, mutta sinä käyt nukkumaan. Alkaa olla myöhä. Mennään. (Poistuu Dejanovan kanssa.)

9. kohtaus

Virasto. Virkailija istuu työhuoneessaan valtavan pöydän takana. Puhelin soi, hän nostaa laiskasti kuulokkeen.

VIRKAILIJA: Halloo. (Pomppaa äkkiä pystyyn ja ryhdistäytyy.) Kyllä, kyllä! Hyvää päivää, hyvää päivää. Olkaa hyvä... Meidän miehemme? Puistossa? Miten niin? Ymmärrän, puistossa ja sillä siisti. Ei, ei hän ole meidän heiniämme... Ei meidän väkemme paimenna puistossa... Ei, ei ole mahdollista... Ei... A-a-a-a, kyllä, kyllä, kyllä! Luultavasti. Kyllä. Tietysti skandaali... Sallikkaa (Ei ole saada sanaa väliin.) Sallikkaa minun selittää... Olen uhrannut kaikki voimani ja terveyteni... Tämä on onneton yhteensattuma, uskokaa minua. Sattuma, yksi tuhannesta... Ei mikään käytäntö... Ei missään tapauksessa, uskokaa minua... Olen ollut tarkka kuin kello, käynyt joka päivä henkilökohtaisesti toimistoissa, kulkenut niin että jaloissani on suonikohjuja... Luojan lykky ettei sentään veritulppaa... Vaikka joskus onkin pakko ontua... Ei, ei, työ ei onnu... Kyllä, me uhraudumme... Yksi uhraa yhtä, toinen toista... Minä olen uhrannut suoneni... eikä sydänekään aina toimi... (Tajuaa äkkiä ettei häntä enää kuunnella, että toinen on sulkenut puhelimen.) Halloo! Halloo!

Laskee kuulokkeen ja alkaa ravata hermostuneesti edestakaisin, ryntää sitten puhelimeen.

VIRKAILIJA: Popov, minä täällä. Kuule, sen lampaan, joka oli villatakki, tai päinvastoin... on hävittävä. Tällä silmänräpäyksellä, sanoin! Tietysti laillisesti. Et kai rupea polttamaan rekistereitä. Heti mutta laillisesti. Etkö ymmärrä? Lähettämme hänelle kirjeen, jossa myönnämme että lammas on takki. Kyllä hän siihen tyytyy ja lakkaa osoittamasta mieltään puistossa. Meille jää lammas, jonka on hävittävä koska se on vain kirjoissa. Kukako maksaa veron? Tiedän, tiedän että se on kaikissa kortistoissa. Kyllä sinä keinon keksit, sehän on sinun työtäsi... Älä selitä vaan toimi! Ja nopeasti, kuulitko!

Sulkee puhelimen, ravaa hermostuneesti edestakaisin, sytyttää sikarin ja tarttuu uudelleen kuulokkeeseen.

VIRKAILIJA: Popov, joko hävitit lampaan? Miten niin et? Kuule mies, et ole eilisen teeren poikia näissä asioissa... Olkoon vain kaikissa rekistereissä... Sinähän puhut kuin jänishousu. Miten niin ei voi? Ette voi pyyhkäistä yhtä lammasta olemattomiin, hävetkää! Voitte käsitellä sitä kuten toimistotavaraa... esimerkiksi liimaa... Eikö sinulla ole? Monta muutakin asiaa on pyyhitty... Älä sinä sitä murehdi. Otin liiman vain esimerkiksi. Kuuntele, liima oli vain esimerkki! Paha juttu... Emmekö voisi siirtää sitä Sisustusosastolle? Mitä kaikkea siellä on? Yksi nojatuoli... Olet oikeassa, se ei kuulu samaan seuraan. No, kuuntele sitten: ota Linnuista kolme hanhea... Ai, otit jo.. Siirrä ne Koiriin... Oikein... Hyvin menee... Ota sieltä puolitoista koiraa... Niin, vähälypsyisiin... Hyvä... No, mikä nyt on hätänä? Ahaa, siirrä se Laululintuihin... Etkö voi koskea niihin? Entä Vesieläimet? Sielläkin on huono tilanne... Ni-iin, näyttää siltä ettei ole paikkaa minne lammas sijoitettaisiin... Tiedän, tiedän että se on vaikeaa... Tiedän, Popov, jätä se minulle, katson mitä voin tehdä...

Sulkee puhelimen, kulauttaa kurkkuunsa lasillisen konjakkia ja ravaa jälleen hermostuneesti ympäri huonetta.

VIRKAILIJA: Mihin minä sen kirotun lampaan työnnän? Mitä teen sille? Aika rientää, se ei pysähdy... Määräaika lähestyy... (Pysähtyy äkkiä, kasvot kirkastuvat.) Ivanov! (Ryntää puhelimeen.) Ivanov? Olisitko hyvä ja tulisit luokseni. Kyllä olen... Odotan sinua.

Sulkee puhelimen, jatkaa hermostunutta ravaamista ympäri huonetta, kunnes sisään astuu 56-vuotias Ivanov joka tervehtii ja jää seisomaan ovelle.

VIRKAILIJA: Ole hyvä, istu tähän. (Istuttaa tulijan nojatuoliin.) Saako olla kahvia vai konjakkia? Jos otetaan vain pienet konjakit? (Kaataa.) Sinun terveydeksesi! (Juovat.) Miten perheesi voi? Entä sinä itse?

56-VUOTIAS: Kiitos kysymästä, hyvin.

VIRKAILIJA: Entä lapsi? Panitteko hänet Allianssiin?

56-VUOTIAS: Heitä on kaksi. Avioituvat hiljattain.

VIRKAILIJA: Luojan kiitos! Entä sinä itse? Miten on terveytesi laita? Näytät kalvakalta. Pidä huolta itsestäsi, Ivanov, sinä olet korvaamaton työntekijä.

56-VUOTIAS: Sama vaiva on kaikilla muillakin. Eihän hemoglobiini tahdo riittää nykyään. Miten on, taidat täyttää näinä päivinä 60 vuotta?

56-VUOTIAS: Täytän 56, enkä ihan näinä päivinä, vaan kolmen kuukauden päästä.

VIRKAILIJA: Niinkö? Ammattiliitto ehdottaa, että täyttäisit huomenna kuusikymmentä.

56-VUOTIAS: Miksi huomenna?

VIRKAILIJA: Sinähän olet ammattiliiton jäsen, Ivanov?

56-VUOTIAS: Olen, mutta 56-vuotias. Miksi minun pitäisi täyttää 60?

VIRKAILIJA: Ammattiliiton etu vaatii sitä. Se on määräys, Ivanov.

56-VUOTIAS: Miten voin vanheta tunnissa neljä vuotta?

VIRKAILIJA: Noin vain, Ivanov. Vanhenet kun ammattiliitto tahtoo. Täytät siis huomenna kuusikymmentä vuotta. Tietääkö kukaan kuinka vanha olet?

56-VUOTIAS: Vaimoni.

VIRKAILIJA: Tarkoitan virastossa.

56-VUOTIAS: Ei se täällä ketään kiinnosta.

VIRKAILIJA: Sepä hyvä. Huomenna juhlietaan siis kuuttakymmentä ikävuottasi ja kahdenkymmenen vuoden palvelusta virastossamme. Sovitaanko niin, Ivanov?

56-VUOTIAS (vaatimattomasti): En tiedä, selviydynkö.

VIRKAILIJA: Kyllä sinä selviydyt. Sinä olet tunnollinen työntekijä. Ja me syömme sinun kunniaksesi lampaan.

10. kohtaus

Juhlapöytä jonka ääressä istuvat Virkailija, Evgeni, Toimistopäällikkö ja luonnollisesti päivän sankari Ivanov, jolla on kunniapaikka. Pöydällä on valkoinen liina ja kukkia ja ruokailuvälineet kiiltelevät, Ivanovilla on uusi puku. Pöydän keskellä on valtava tarjotin jolla pitäisi olla lammas, se on kuitenkin tyhjä.

VIRKAILIJA (seisaaltaan): Virkaveljet! Olemme kokoontuneet nauttimaan tätä lammasta (osoittaa tyhjää tarjotinta) toveri Ivanovin kunniaksi, joka täyttää tänään kuusikymmentä vuotta. (Taputuksia.) Kuudenkymmenen ikävuoden ja kahdenkymmenen palvelusvuoden merkeissä popsimme pian tämän vaatimattoman, ammattiliiton lahjoittaman lampaan. (Huomaa Ivanovin katsovan tarjotinta.) Mitä nyt, Ivanov?

56-VUOTIAS: Mutta eihän siinä ole...

VIRKAILIJA: Mitä ei ole?

56-VUOTIAS: Lamm-lamm... (Aukoo ja sulkee suutaan.)

VIRKAILIJA: Katso, Ivanov, miten muhkea lammas! Eikö se miellytä sinua?

56-VUOTIAS: Aah, se on suurenmoinen.

VIRKAILIJA: Anteeksi, virkaveljet. Lammas heijastaa suhdettamme ihmiseen, sitä huolenpitoa jonka kohdistamme kaikkiin. Se osoittaa, millaisia me olemme, miten työskentelemme ja mitä ajattelemme. Hän, (osoittaa Ivanovia) lihaa ja verta oleva ihminen, on kaiken, toimistonsa ja koko yhteiskunnan tuki ja turva. Hän hankkii meille leivän, viinin ja lihan. (Suosionosoituksia.) Siksi me olemme onnellisia tänään ja kiitämme virkaveli Ivanovia uupumattomasta työstä virastossamme. Kaksikymmentä vuotta olet ollut mies paikallasi...

Suosionosoituksia, Ivanov nousee ja kumartaa kömpelösti, Virkailija suutelee häntä.

VIRKAILIJA: No niin, virkaveljet, aloitetaan! Evgeni, leikkaa lammas.

Panee ruokaliinan kaulalleen, muut tekevät samoin. Evgeni ottaa suuren veitsen ja haarukan ja alkaa leikata olematonta lammasta. Välillä veitsi tuntuu kalahtavan luuhun, joskus Evgeni tuhahtaa: Rusto!

VIRKAILIJA: Kiitos, Evgeni. Ottakaa lihaa, jokainen ottakoon itse.

Ottaa ensimmäisenä, kaikki ovat syövinään lammasta, nieleskelevät, kalisuttavat haarukoita ja veitsiä. Jossain välissä Evgeni sanoo Virkailijalle: ”Pudotitte rasvaa housuillenne, sallitteko että ripautan hiukan suolaa.” Ja sirottelee suolaa. Syöjien takana seisoo hymyilevä Ivan Antonov villatakki käsivarrellaan. Juhlapöydän alkaessa vajota tai siirtyä syrjään Ivan kääntyy takkinsa puoleen.

IVAN: Kirjeen numero 6305 mukaan olet jälleen takki, lampaanvillatakki. (Pukee takin päälleen ja kumartaa.)